MARIA-MAGDALENA SÎRBU

RECEPTAREA TEXTULUI DRAMATIC ÎN LICEU

GHID TEORETICO - APLICATIV

editura pim

MARIA-MAGDALENA SÎRBU

RECEPTAREA TEXTULUI DRAMATIC ÎN LICEU

GHID TEORETICO - APLICATIV

Scanned with OKEN Scanner

Micilor mei actori din viaţa de zi cu zi, Iustina şi Pavel...

Scanned with OKEN Scanner

Cuvânt înainte

Două motivaţii solide, de ordin intelectual, au determinat-o pe d-na profesoară ***Maria-Magdalena Sîrbu***, de la Colegiul Economic "Anghel Rugină" din Vaslui, să elaboreze lucrarea de faţă: mai întâi, condiţia "subalternă" a dramaturgiei în programa pentru gimnaziu şi liceu în raport cu poezia şi proza, genuri vizibil privilegiate. Mă grăbesc să spun că prejudecata şi decizia corelativă dăinuie de mult timp în critica şi istoria literară românească şi chiar în teatralogie. Condeie dintre cele mai reputate s-au fixat predilect în sfera poeziei şi prozei, dând exegeze de referinţă, pe care orice bibliografie critică actuală le înregistrează scrupulos. Literatura dramatică a rămas într-un plan secund şi acest statu-quo este încă persistent. Cititorii adulţi dar şi elevii ocolesc din reflex dramaturgia, ca opţiune de lectură, iar teatrul ca spectacol este încă mai parcimonios cultivat, desigur, din raţiuni obiective: absenţa unor instituţii de spectacole, care să fie plasate la distanţă rezonabilă. Un act critic reparator a realizat în ultimul deceniu regretatul Mircea Ghiţulescu, autorul unui volum masiv, de peste 900 de

Scanned with OKEN Scanner

pagini, intitulat semnificativ ***Istoria literaturii române – Dramaturgia*** (Editura Academiei Române, Bucureşti, 2007).

Al doilea argument pro-domo al profesoarei derivă din insuficienta cunoaştere în spaţiul cultural românesc a lui Matei Vişniec (născut în 1956, la Rădăuţi), cel mai de seamă dramaturg al generaţiei postmoderniste, aceea care-l are ca "vârf de lance" pe Mircea Cărtărescu, alături de care cunoscătorii plasează cu legitimitate pe Florin Iaru, Alexandru Muşina, Liviu Ioan Stoiciu, Ioan Lăcustă, Mariana Marin, Nichita Danilov ş.a. Mircea Ghiţulescu observă pertinent: "Paradoxal, teatrul lui Vişniec, deşi ţine de literatură prin forţa materialului de construcţie care rămâne cuvântul, este un teatru transverbal ce comunică nu prin autonomia replicilor, ci prin solidaritatea lor. Este nu doar rezultatul deprecierii extreme a literaturii, dar şi unul al epocii audiovizualului care nu iartă niciun exces de locvacitate. Aici se află, desigur, una din explicaţiile trecerii de care se bucură dramaturgia lui Vişniec"(op. cit. 523).

Scanned with OKEN Scanner

Argumentul axiologic justifică aşadar întregul demers metodico- ştiinţific al autoarei care, conştientă de dificultăţile problemei în raport cu limitele culturale şi literare obiective ale liceenilor dintr-un colegiu cu profil economic, sistematizează întregul material şi propune o serie de soluţii practice, în acord cu didactica modernă.

Consideraţiile preliminare cu privire la receptarea textului dramatic în liceu, absolut necesare în context, ca preludiu lămuritor, sunt urmate de aplicaţii, constând în esenţă în fişe de lucru pentru elevi. Sunt extrase fragmente semnificative din piesele autorului (***Mansardă la Paris cu vedere spre moarte***, ***Păianjenul în rană***) şi se formulează câteva cerinţe standard, în consens cu "paradigma" bacalaureatului românesc din ultimii ani. Sunt vizate: structura operei dramatice (clasa a IX-a) şi particularităţi de construcţie a personajului / relaţia dintre două personaje (clasa a X-a). La clasa liceală terminală exigenţele sporesc, cerinţele elaborate având un grad mai înalt de dificultate: Tema şi viziunea despre lume reflectate într-un text dramatic (Matei Vişniec – ***Omul care vorbeşte singur***), Particularităţi stilistice în discursul

Scanned with OKEN Scanner

dramatic / Analiză şi interpretare (Matei Vişniec – ***Artur, osânditul***). Pentru ca demonstraţia să fie persuasivă, ni se propun câteva variante de proiecte didactice având drept texte de referinţă ***Caii la fereastră***, ***Ultimul Godot***, ***Angajare de clovn***. I se oferă apoi cititorului interesat subiecte de tip I, II şi III în vederea pregătirii examenului de bacalaureat, cu repere din ***Sufleorul fricii***, ***Uşa***, ***Buzunarul cu pâine*** ori din interviurile scriitorului. În fine, autoarea propune subiecte pentru concursuri şi olimpiade şcolare, având ca sferă problematică teatrul absurdului: Samuel Beckett –***Aşteptându-l pe Godot*** şi Matei visniec, ***Angajare de clovn***, respectiv ***Ţara lui Gufi***.

Se fac deopotrivă trimiteri judicioase la activităţile "extraclasă", menite să cultive gustul literar – artistic al adolescenţilor. Bibliografia selectivă acoperă bine tema asumată, deşi credem că ar fi meritat să fie citată şi sinteza istorico-literară despre dramaturgie a lui Mircea Ghiţulescu, amintită mai sus.

Cartea ***Mariei – Magdalena Sîrbu*** merită să vadă lumina tiparului, fiind un instrument de lucru eficace, la

Scanned with OKEN Scanner

îndemâna cadrelor didactice. Este un ghid util pentru cei care caută soluţii rapide şi practice de familiarizare a elevilor cu o dimensiune esenţială a dramaturgiei universal – teatrul absurdului.

Prof. Teodor Pracsiu

Scanned with OKEN Scanner

1. Preliminarii

Integrat unui lung şi dificil parcurs de instruire, de formare a unor capacităţi, atitudini, abilităţi sau de cultivare a unor valori, studiul limbii şi literaturii române (cel mai responsabil şi mai complex dintre toate), urmăreşte pe parcursul învătământului liceal, atât consolidarea obiectivelor-cadru din programa şcolară pentru clasele V- VIII, cât şi dezvoltarea unor noi competenţe (corespunzătoare celor două cicluri liceale), care să pregătească adolesecentul pentru o societate a valorilor.

Într-o ierarhie a priorităţilor, odată cu înaintarea în vârstă, în procesul cunoaşterii şi al formării, elevul trebuie să dovedească nu doar capacitate de comunicare corectă şi eficientă, de utilizare adecvată a achiziţiilor cognitive pentru rezolvarea unor probleme concrete din viaţa de zi cu zi, ci să-şi dezvolte şi competenţe culturale, în baza cărora să fie capabil să situeze textele studiate într-un context istorico-literar, să le recepteze nu doar la nivel formal, ci şi critic, analitic. Totodată, el trebuie să-

Scanned with OKEN Scanner

şi formeze o personaliate autonomă, capabilă să realizeze analiza şi sinteza valorilor, să dovedească discernământ şi spirit critic în evaluarea unor situaţii – problemă, să stăpânească strategiile persuasiunii în diverse situaţii de comunicare, să dovedească sensibilitate estetică în raport cu "provocările" reprezentate de varietatea formelor de expresie artistică.

Raportându-ne strict la cerinţele prevăzute în programa şcolară pentru cele două cicluri de învăţământ liceal, aceastea vizează o serie de ***competenţe generale***, din care derivă cele specifice:

- *Utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în receptarea şi producerea mesajelor în diferite situaţii de comunicare;*
- *Comprehensiunea şi interpretarea textelor literare şi nonliterare (pe baza modalităţilor de analiză tematică, structurală şi stilistică);*
- *Situarea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale / literare;*
- *Argumentarea orală sau în scris a unor opinii în diverse situaţii de comunicare.*

Scanned with OKEN Scanner

În directă legătură cu acestea, programa şcolară urmăreşte formarea şi consolidarea unor ***valori şi atitudini***, esenţiale pentru conturarea unei personalităţi ferme, capabile să exprime un punct de vedere personal, să propună o viziune despre lumea ficţională, să se raporteze reflexiv şi analitic la universul operei studiate, să manifeste sensibiliate în receptarea diferitelor tipuri de text. Între acestea, amintim:

- *Cultivarea interesului pentru lectură şi a plăcerii de a citi, a gustului estetic în domeniul literaturii;*
- *Stimularea gândirii autonome, reflexive şi critice în raport cu diversele mesaje receptate;*
- *Formarea unor reprezentări culturale privind evoluţia şi valorile literaturii române;*
- *Cultivarea unei atitudini pozitive faţă de comunicare şi a încrederii în propriile abilităţi de comunicare;*
- *Abordarea flexibilă şi tolerantă a opiniilor şi a argumentelor celorlalţi;*
- *Cultivarea unei atitudini pozitive faţă de limba maternă şi recunoaşterea rolului acesteia pentru dezvoltarea personală şi îmbogăţirea orizontului*

Scanned with OKEN Scanner

cultural;

- *Dezvoltarea interesului faţă de comunicarea interculturală.*

Aşadar, pe lângă familiarizarea elevilor cu noile norme lingvistice (conform celei de-a II-a ediţii a DOOM), programa în vigoare pune accent pe „formarea deprinderilor şi competenţelor de documentare ale elevilor; formarea competenţelor de lectură ale cititorului avizat, capabil să sintetizeze trăsăturile definitorii ale unei epoci culturale / ale unui curent cultural sau literar şi capabil să contextualizeze, să încadreze într-un context cultural larg textele studiate, să identifice apropierile dintre un text literar şi curentele / doctrinele estetice la care poate fi raportat sau particularităţile care-l individualizează în raport cu acestea”[1].

Este vorba despre un demers foarte responsabil, care, integrat în procesul complex de predare-învăţare-evaluare, trebuie să aibă atât o finalitate pragmatică (evidenţiată prin rezultate bune şi foarte bune la examenele de sfârşit de ciclu liceal

Scanned with OKEN Scanner

ori la olimpiade şi concursuri şcolare), cât şi una care să vizeze dimensiunea spirituală a adolescentului, atât de mult dezbătută în zilele noastre.

Dacă ne raportăm strict la statutul operei dramatice în contextul programei şcolare, putem spune că acesta nu este unul dintre cele mai privilegiate. Manualele şcolare, începând cu învăţământul gimnazial, propun un număr redus de texte dramatice, din cel puţin două motive, precizează prof. Vistian Goia: „ literatura română este mai săracă decât altele în opere dramatice, apoi elevii citesc anevoios piesele recomandate şi frecventează sporadic spectacolele teatrale”[2]. În aceeaşi idee se exprimă şi prof. Corneliu Crăciun, acesta observând un aspect, deloc favorabil pentru fenomenul cultural din zilele noastre: „Contactul cu realitatea propriu-zisă a operei dramatice – adică vizionarea unui spectacol de teatru de către elevi – este şi mai rar decât lectura textului dramatic, care, la nivelul vârstei şcolare, nu se realizează decât, aproape în exclusivitate, la imboldul şcolii”[3].

Scanned with OKEN Scanner

Din aceste considerente, concluzia nu poate fi decât una: rolul profesorului este din nou decisiv, nu doar în ideea pregătirii elevului pentru examenele finale, ci şi a intermedierii accesului adolescenţilor la înţelegerea textului dramatic (prin sugestii de lectură, prin exerciţii practice) şi de a pregăti, după posibilităţi, viitorul spectator de teatru.

Această parte a lucrării vizează receptarea textului dramatic în cadrul orelor de limba şi literatura română din liceu, precum şi valorificarea capacităţilor creative şi reprezentative ale elevilor înzestraţi cu talent artistic (în cercurile de lectură sau de teatru, în paginile revistei şcolare, în activităţile care se desfăşoară anual sub genericul "Să ştii mai multe, să fii mai bun!").

Ne vom raporta, în cele ce urmează, la consolidarea noţiunilor ce privesc textul dramatic, la înţelegerea caracteristicilor operei dramatice, la constrângerile şi libertăţile pe care le impune scrierea unui astfel text, în fine, la soluţionarea unor posibile cerinţe formulate în cadrul probei scrise a examenului de bacalaureat. Lucrarea propune, în baza unor fragmente

Scanned with OKEN Scanner

selectate din opera dramaturgului Matei Vişniec, o serie de proiecte didactice, fişe de lucru, teste de evaluare, subiecte posibile la examenul de bacalaureat sau la concursuri şi olimpiade şcolare, precum şi câteva exemple vizând formele de abordare a textului dramatic în viziune "extraclasă".

Ultima parte a acestui capitol propune o listă selectivă de lecturi din zona teatrului modern, a teatrului absurdului în care se înscrie şi opera dramatică a lui Matei Vişniec, care ar putea fi parcurse de elevi în timpul liber sau în cadrul cercurilor de lectură.

E timpul să familiarizăm elevii şi cu ceea ce le e mai puţin cunoscut, mai puţin abordat până acum, şi să ne asigurăm că demersul nostru îşi găseşte utilitatea la clasă.

Scanned with OKEN Scanner

2. "Practica" textului dramatic în orele de limbă şi literatură

Prin raportare la modalităţile de predare – învăţare a operei dramatice în şcoala gimnazială, (cu accent pus pe: definiţie, structură, moduri de expunere, conflict dramatic caracterizare de peronaj), abordarea în cadrul orelor desfăşurate în ciclul liceal urmăreşte să sublinieze aspecte legate de tema şi viziunea despre lume reflectate în textul propus, particularităţi de construcţie a personajului, relaţia dintre două personaje, particularităţi ale speciei, sincretismul artelor, analiza stilistică a unor fragmente etc.

Început abia în semestrul al II-lea (clasa a VIII-a), cu specia comediei, studiul operei dramatice trebuie continuat în clasele de liceu atât prin abordarea "clasică", familiară elevilor din anii anteriori, presupunând un grad redus de dificultate, cât şi printr-una mai compexă, menită să sublinieze faptul că arta teatrală reprezintă un sistem semiotic ce stabileşte raporturi între cuvânt şi mişcare scenică, între ton, mimică şi gesturi, decor, sunete (muzică) şi lumini.

Scanned with OKEN Scanner

O modalitate complexă de abordare (pe parcursul unui număr variabil de ore) trebuie să urmărească, progresiv, chiar dacă nu exact în această ordine, aspecte precum:

- definirea şi explicarea unor concepte operaţionale specifice genului (ex. operă dramatică, specii subordonate, acţiune, dialog, didascalii, categorii estetice adecvate etc.);
- precizarea particularităţilor de structură şi a rolului acestora în opera dramatică: acte, scene, tablouri, dialog, didascalii, acţiune / conflict, personaj(e);
- situarea speciei propuse într-un context cultural, într-o etapă a istoriei literaturii, într-un curent literar, apoi în opera de ansamblu a scriitorului;
- discutarea, în ansamblu, a subiectului piesei, a impresiilor generate de o primă lectură;
- precizarea temei şi a viziunii despre lume propuse de autor;
- precizarea statutului personajelor în operă, a rolului pe care îl au de îndeplinit ; situarea lor (după caz) într-o anumită tipologie (în baza trăsăturilor evidenţiate

Scanned with OKEN Scanner

cu ajutorul citatelor din fragmente) şi înţelegerea raporturilor care se stabilesc între acestea;

- precizarea tipului de acţiune (rectilinie, întoarsă spre trecut, ondulatorie) şi a tipurilor de conflict;
- evidenţierea particularităţilor / tehnicilor de construcţie a subiectului dramatic (ex. înlănţuire, alternanţă, acumulare progresivă, amplificare etc.);
- discutarea rolului dialogului, ca element fundamental în realizarea progresiei dramatice şi în caracterizarea personajelor;
- aprecierea rolului didascaliilor, ca elemente definitorii în "strategia" dramatică;
- analiza tipului de discurs (preponderent oral) şi a valenţelor stilistice ale acestuia;
- precizarea relaţiei dintre textul dramatic (ca operă literară) şi spectacolul de teatru (ca transpunere din limbaj literar în "limbaj" scenic, coregrafic) ori ecranizarea după opera literară (cu înţelegerea diferenţelor pe care le presupune actul transpunerii, ce devine el însuşi "creator de lumi");

Scanned with OKEN Scanner

- discutarea şi valorificarea conceptului de *sincretism al artelor*;
- valorificarea achiziţiilor dobândite, prin generarea unor opinii personale privind tema şi viziunea despre lume transpusă artistic, privind reflectarea condiţiei personajului dintr-o perspectivă clasică, modernă sau postmodernă;
- formularea unor concluzii pertinente privind locul şi importanţa piesei studiate în istoria literaturii române, precum şi a contribuţiei autorului respectiv la dezvoltarea dramaturgiei româneşti / europene.

În principiu, înţelegerea de către elevi a specificului operei dramatice nu ridică probleme, întrucât elementele care o particularizează sunt cât se poate de evidente. Textul este în primul rând destinat interpretării scenice, fapt pentru care acesta solicită din partea autorului combinarea mai multor mijloace de expresie necesare transmiterii mesajului, de unde şi ideea sincretismului artelor, deja amintită. Astfel, elevul trebuie să înţeleagă statutul deosebit al creaţiei dramatice, care nu preuspune doar înlănţuire de replici, în contextul actelor, scenelor şi tablourilor, ci şi un întreg arsenal de

Scanned with OKEN Scanner

mijloace, nonverbale, paraverbale, de mijloace extralingvistice (privind gestualitatea, decorul, vestimentaţia, jocul de sunete şi lumini), care propun, mai mult sau mai puţin regizorului şi actorilor, o vizune asupra interpretării piesei. În directă legătură cu intenţiile dramaturgului, textul poate fi sau nu reinterpretat (odată cu punerea lui în scenă), în acest caz (în cazul artei dramatice moderne) putându-se vorbi despre un efort de refacere, de "rescriere" a textului dintr-o nouă perspectivă.

Scanned with OKEN Scanner

3. Aplicaţii: valorificarea dramaturgiei lui Matei Vişniec în orele de literatură

3.1. Fişe de lucru

Fişa A: Structura operei dramatice – clasa a IX-a (Unitatea: *Personalităţi. Exemple. Modele*)

I. Citeşte cu atenţie textul următor, pentru a putea răspunde cerinţelor:

SCENA 1

Muzică tipic pariziană cântată la flaşnetă.

La intrarea în sala de spectacol spectatorii descoperă, proiectată pe o imensă pânză din fundalul scenei, celebra fotografie în care Cioran, Eliade şi Ionesco sunt împreună, în Piaţa Fürstenberg de la Paris.

ORBUL CU LUNETA intră şi începe să-şi monteze telescopul pe un trepied. Personajele din fotografie se fărâmiţează încet, dispar...Nu rămâne decât Piaţa Fürstenberg ca decor al scenei care urmează.

Scanned with OKEN Scanner

CIORAN intră cu un aer rătăcit, face câțiva pași, se apropie de ORBUL CU LUNETA.

CIORAN: Domnule orb...

ORBUL CU LUNETA: Poftim?

CIORAN: Scuzați-mă, vă rog, nu sunteți cumva dumneavoastră fotograful cu care aveam întâlnire?

ORBUL CU LUNETA: Cum?

CIORAN: Eu sunt Emil Cioran... Nu vă spune nimic numele meu? Aveam o întâlnire aici...cu doi prieteni...și cu un fotograf...și de aceea vă întreb dacă nu sunteți cumva dumneavoastră fotograful.

ORBUL CU LUNETA: Nu, domnule, nu sunt eu.

CIORAN: Sunteți sigur că nu sunteți dumneavoastră?

ORBUL CU LUNETA: Domnule, doar vedeți bine că sunt orb. De unde până unde vă închipuiți că aș putea să fiu fotograf?

CIORAN: Și totuși aveți trepied...

ORBUL CU LUNETA: Ei și ce? E pentru telescop.

(Matei Vișniec, ***Mansardă la Paris cu vedere spre moarte***)

Scanned with OKEN Scanner

1. Argumentează, în baza fragmentului citat şi a trăsăturilor cunoscute, apartenenţa textului la unul dintre genurile cunoscute.

1. Explică rolul didascaliilor care precedă schimbul de replici dintre personaje.
2. Identifică şi precizează rolul unui mod de expunere dominant în fragment.
3. Evidenţiază, cu exemple din text, două mărci ale adresării directe;
4. Comentează semnificaţia notaţiilor autorului surprinse în secvenţa "*Personajele din fotografie se fărâmiţează încet, dispar...Nu rămâne decât Piaţa Fürstenberg ca decor al scenei care urmează.*"

II. Imaginează trei elemente de decor pentru o piesă care să abordeze problemele cu care se confruntă oamenii în contemporaneitate. Propune şi un titlu potrivit piesei tale.

Scanned with OKEN Scanner

Fişa B: Particularităţi de construcţie a personajului / relaţia dintre două personaje/ condiţia personajului

clasa a X-a (Unitatea: *Dramaturgia*)

I. Citeşte cu atenţie textul următor, pentru a purtea răspunde cerinţelor:

HUMIL (*către CEL RĂNIT SUB COASTĂ*): Mă...Tu care eşti mort...Eşti mort?... Prefăcut'le...Tu...(*către BEGAR*) Ai văz't? (*Pierdut, mai mult pentru sine*). A a'ut noroc...a mierlit-o primu'...

CEL RĂNIT SUB COASTĂ (*fără să deschidă ochii*): Nu-s mort.

HUMIL: 'uum?... Ai zis ceva? ...(*către BEGAR*) A zis ceva? Ce-a zis?

BEGAR: N-a zis nimic. [...]

HUMIL (*către CEL RĂNIT SUB COASTĂ*): De ce... de ce nu mori? Dac-ai har... Dac' eşti Hristos...De ce nu mori oda'ă Dac' eşti Hristos şi împărat? De ce nu mori oda'ă...ca s' scapi?

CEL RĂNIT SUB COASTĂ: Nu pot să scap...

Scanned with OKEN Scanner

BEGAR (*râde cu mare greutate. Fiecare hohot de râs îl resimte ca pe o durere în adâncul cărnii*): He... He-he...

HUMIL (*râde şi el crud*): He-he... Mincinos'le....Panglicar'le...Cutră...

BEGAR (*molfăindu-şi saliva cu dispreţ*):'n flecar... Zic'tor de vorbe...

CEL RĂNIT SUB COASTĂ (*îşi deschide ochii limpezi*): Nu...Nu...nu sunt vorbe...

BEGAR (*mai mult pentru sine*): Nu-s vorbe?... Sperjur'le... Sfârâit'le... Făc'tor şi-ngânat cu noaptea c-eşti... (*Cu răutate cerscândă*). Puţi, nenor'cit şi ticălos c-eşti... Îţi pute coasta...Ai ticăloşit aeru' şi d-aia...(*Se îneacă şi tuşeşte sălbatic*).

(Matei Vişniec, ***Păianjenul în rană***)

1. Menţionează o modalitate de caracterizare a personajelor, exemplificând cu secvenţe semnificative din text.
2. Ilustrează, la alegere, una dintre particularităţile de construcţie a personajelor din fragment (conflict, relaţii de tandem / de opoziţie, situaţii semnificative, limbaj etc.).

BIBLIOTECA JUDETEANA GH.ASACHI"

Scanned with OKEN Scanner

3. Oferă o posibilă interpretare a numelor celor trei protagonişti.
4. Comentează atitudinea celor doi crucificaţi (HUMIL şi BEGAR) faţă de cel de-al treilea, numit generic "CEL RĂNIT SUB COASTĂ".
5. Comentează vizunea dramatugului asupra umanităţii, aşa cum se desprinde din fragmentul citat.

II. Scrie un dialog dramatic, (de 10-15 rânduri), în contextul căruia personajele imaginate să dezbată în contradictoriu o problemă morală.

Fişa C: Tema şi vizunea despre lume reflectate într-un text dramatic studiat

clasa a XII-a – (Unitatea:Perioada postbelică. Dramaturgia. Teatrul absurdului)

I. Citeşte cu atenţie textul următor, pentru a purtea răspunde cerinţelor:

O încăpere. Fereastră acoperită de draperii. Un scaun în faţa ferestrei. Alt scaun în stânga ferstrei. FEMEIA 1, în picioare, în faţa draperiilor, privindu-şi ceasul. FEMEIA

Scanned with OKEN Scanner

2, pe scaunul din stânga ferestrei, pândind afară printr-un ochi al draperiei.

FEMEIA 1: Ce vezi?

FEMEIA 2: Nimic.

FEMEIA 1: Mai aşteaptă. (*Îşi urmăreşte cu atenţie ceasul*). Acum! A venit?

FEMEIA 2: Formidabil! A venit.

FEMEIA 1: Ţi-am spus? Exact şase fără un minut. De zece ani vine exact la şase fără un minut.

FEMEIA 2: E nebun!

FEMEIA 1: Stai să vezi acum! La şase fix am să trag draperiile. El o să se prefacă dintr-o dată că vede ceva pe cer şi o să se aşeze pe bancă. (*Pauză*). Acum!

FEMEIA 1 trage draperiile. Dincolo de fereastră se vede un arbore uriaş. Lângă arbore, o bancă. Un bărbat stă cu un picior pe bancă.

FEMEIA 1: Ei?

FEMEIA 2: Se uită în sus.

FEMEIA 1: Ţi-am spus eu? De zece ani face acelaşi gest. S-a aşezat?

FEMEIA 2: S-a aşezat.

Scanned with OKEN Scanner

FEMEIA 1: Acum am să deschid larg fereastra. După ce deschid larga fereastra el îşi scoate ţigările.
FEMEIA 1 deschide fereastra. Bărbatul de pe bancă îşi scoate ţigările.[...]

(Matei Vişniec, ***Omul care vorbeşte singur***)

1. Explică de ce personajele piesei nu au nume distinctive?
2. Ce s-ar putea deduce despre *"BĂRBATUL"* anonim din piesă, conform afirmaţiilor uneia dintre cele două *FEMEI* : *"De zece ani vine exact la şase fără un minut"*, respectiv *"De zece ani face acelaşi gest"*?
3. Ce semnificaţie ar putea avea notaţia autorului referitoare la FEMEIA 2, care *"pândeşte afară printr-un ochi al draperiei"*.
4. Explică în ce măsură didascaliile prezente în text conturează indirect viziunea despre lume a dramaturgului. Care este acestă viziune?
5. În baza "realităţilor" textului, a construcţiei subiectului şi a personajelor, a discursului pe baza căruia se fundamentează piesa, realizează o posibilă încadrare a fragmentului într-o "formulă" dramatică.

Scanned with OKEN Scanner

II. Scrie un text de tip argumentativ, de 15 – 20 de rânduri, despre *condiţia umană* reflectată în dramaturgia lui Matei Vişniec, pornind de la următoarele consideraţii: *"Oamenii sunt prizonieri ai propriilor obsesii, ai obiceiurilor, ai placidităţii şi non-acţiunii. Ei vegetează, nu trăiesc, funcţionează ca mecanisme ale căror creiere sunt trecute printr-un proces sistematic de suprimare* [...]." (Daniela Magiaru, ***Mirajul cuvintelor calde***)

Fişa D: Particularităţi stilistice în discursul dramatic / Analiză şi interpretare

clasa a XII-a – (Unitatea: Perioada postbelică. Dramaturgia. Teatrul absurdului)

I. Citeşte cu atenţie textul următor, pentru a purtea răspunde cerinţelor:

GUVERNATORUL: Nu vezi cum s-au topit acoperişurile şi s-au scurs în canal? N-ai trecut pe străzi, n-ai fost în parcul municipal? N-ai văzut că **n-a mai rămas decât un**

Scanned with OKEN Scanner

singur arbore, negru, pe care îl port chiar acum la mine în buzunar? N-ai văzut cum **plouă de zece ani cu aceeaşi picătură neagră de apă**? Te-ai urcat în turn, te-ai uitat să vezi cum arată câmpia? Ai văzut **ce broască uriaşă doarme cu burta lipită de aerul nostru**? Te-ai uitat la trecători, te-ai uitat la soldaţi, la vagabonzi, la şperţari şi la stârpituri? Ai văzut că **nimeni nu mai are mâini, nu mai are picioare, că nu le-a mai rămas decât un ochi roşu în frunte**? Nu vezi **cum atârnă cerul ca o burtă despicată de oaie**? [...] Ai văzut ce culoare are apa? Ai văzut cum trece nimicul prin ea ca printr-un fund de pahar? [...]Te-ai uitat la **pasărea oarbă din parcul oraşului**? Ai văzut cum se roagă la fiecare trecător s-o lovească odată cu piatra şi ai văzut că nimeni n-are degete ca să apuce o piatră? Te-ai uitat prin găurile din ziduri, din uşi şi din pavajele subţiate de prea multă aşteptare? [...] Tu nu simţi cum, **chiar în acest moment, se rup temeliile oraşului şi ne seacă ultima picătură de sânge în gâtlej**? Tu nu vezi **cât de târziu s-a făcut în lume,** nu vezi cum **prostia şi ura s-au încleştat una de alta şi s-au furişat în fântâna oraşului** şi s-a rostogolit fântâna peste case şi peste toate cele, de s-au făcut toate

Scanned with OKEN Scanner

ca două picături de apă? **Nu vezi că nu mai poţi deosebi calul de iarbă şi pasărea de aer? Eşti orb?**[...]

(Matei Vişniec, ***Artur, osânditul***)

1. Comentează valoarea stilistică a verbelor la timpul perfect compus şi la timpul prezent în contextul interogaţiilor.
2. Explică rolul alternanţei verbelor la forma afirmativă şi negativă din discursul personajului (ex. "N-ai văzut?" / "Ai văzut?"), în adresarea către "celălalt. Ce tip de atitudine traduce din partea emiţătorului?
3. Comentează impactul pe care îl are în planul receptării următoarea secvenţă: "***Nu vezi cum atârnă cerul ca o burtă despicată de oaie***?" Ce fel de imagine conţine şi la ce univers "existenţial" face trimitere?
4. Motivează, cu exemple din text, prezenţa unor categorii estetice pe baza cărora se conturează acest univers ficţional.
5. Ce tip de viziune asupra lumii imprimă procedeele artistice pentru care a optat dramaturgul în organizarea discursului?

Scanned with OKEN Scanner

6. Comentează, semnificaţia ultimei interogaţii, prin evidenţierea relaţiei dintre ipoteza pe care o conţine şi ideea de ansamblu pe care o transmite personajul în adresarea către "celălalt".

II.* Pornind de la fundamentul esteticii suprarealiste, care propunea un mecanism propriu de "generare" a operei de artă ("*Dicteu al gândirii, în absenţa oricărui control exercitat de raţiune...Vis plus realitate*"), imaginează un univers, paralel cu cel existenţial, utilizând modurile de expunere şi mijloacele artistice cunoscute.

---

* În soluţionarea unei astfel de cerinţe ar putea fi implicaţi elevii înzestraţi cu imaginaţie şi cu disponibilitatea de a utiliza, în discursul lor, o varietate de registre stilistice.

Scanned with OKEN Scanner

3.2. PROIECTE DIDACTICE

VARIANTA 1

Unitatea de învăţământ: Colegiul Economic "Anghel Rugină", Vaslui

Profesor: Maria-Magdalena Sîrbu

Clasa : a XII-a (profil tehnologic)

Aria curriculară: Limbă şi comunicare

Disciplina: Limba şi literatura română

Tipul lecţiei: dezbatere

Titlul: Condiţia umană reflectată în piesa ***Caii la fereastră*** de Matei Vişniec

Competenţe generale:

- utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în diferite situaţii de comunicare;
- comprehensiunea şi interpretarea textelor literare;
- situarea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale / literare;
- argumentarea orală sau în scris a unor opinii în diverse situaţii de comunicare.

Competenţe derivate:

Scanned with OKEN Scanner

- exprimarea unui punct de vedere argumentat privind tema şi viziunea despre lume reflectate în textul dramatic;
- situarea personajelor într- o posibilă "formulă" tipologică;
- exprimarea unui punct de vedere argumentat privind statutul personajului în universul ficţional;
- încadrarea piesei într-o posibilă formulă estetică / într-un curent literar.

Resurse educaţionale:

a) *materiale*:

- piesa ***Caii la fereastră*** de Matei Vişniec
- fişe cu citate din alte texte propuse spre lectură / din mărturisirile dramaturgului despre scopul cu care a scris piesa.

b) *umane*: capacităţile receptive normale ale elevilor clasei a XII-a;

c) *de timp*: 50 min. alocate lecţiei

STRATEGIA DIDACTICĂ:

a) Metode şi procedee:

Scanned with OKEN Scanner

- lectura expresivă, conversaţia euristică, dezbaterea, învăţarea prin descoperire, diagrama cauzelor şi a efectelor, harta conceptuală

b) Forme de organizare a activităţii:

- activitatea frontală, îmbinată cu cu activitatea pe grupe

c) Mijloace de învăţământ:

- volume;
- texte critice;
- fişe de lucru;
- flipchart;
- tabla.

Bibliografie:

- Matei Vişniec, *Caii la fereastră. Ultimul Godot (teatru)*, Editura Aula, Braşov, 2001;
- Matei Vişniec, *Păianjenul în rană (teatru vol. I)*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 2007;
- Romul Munteanu, *Farsa tragică*, Editura Univers, Bucureşti, 1989;
- Emanuela Ilie, *Didactica limbii şi literaturii române*, Editura Polirom, Iaşi, 2014;

Scanned with OKEN Scanner

- Alina Manea, *Limba şi literatura română* (*Textul literar. Concepte şi exerciţii propuse pentru clasele IX – XII*), Editura Delfin, Bucureşti, 2013.

SCENARIUL DIDACTIC:

1. Organizarea clasei:

- pregătirea materialelor, notarea absenţelor etc.

2. Actualizarea unor cunoştinţe, impresii de lectură:

- discuţii preliminare despre specificul operei dramatice (în general), al operei lui Matei Vişniec în special;

- discuţii asupra impresiilor de lectură, a înţelegerii / neînţelegerii semnificaţiei de ansamblu a piesei (propusă că lectură obligatorie pentru acasă);

3. Captarea atenţiei pentru activitatea ce urmează:

Profesorul aduce în discuţie locul pe care îl ocupă M.Vişniec în istoria literaturii române (*Scriitor care a debutat în anii 80' şi, care, după exilul în Franţa, în perioada comunismului, a continuat să scrie mai mult în limba franceză, în calitate de jurnalist, dramaturg şi romancier, despre realităţile lumii contemporane, piesele*

Scanned with OKEN Scanner

sale de notorietate fiind traduse în peste 20 de limbi şi jucate în multe ţări).

4. Anunţarea subiectului lecţiei şi a competenţelor urmărite:

Profesorul anunţă subiectul lecţiei şi enunţă competenţele.

5.Conducerea învăţării:

Atingerea obiectivelor presupune implicarea elevilor în strategii de lucru, după cum urmează:

- împărţirea clasei în 3 grupe;
- fiecare grupă îşi va concentra atenţia asupra unei scene semnificative din piesă, delimitate doar de intrarea şi ieşirea din decor a MESAGERULUI

Grupa 1	Scena dialogului dintre FIU şi MAMĂ
Grupa 2	Scena dialogului dintre TATĂ şi FIICĂ
Grupa 3	Scena dialogului dintre SOŢ şi SOŢIE

Scanned with OKEN Scanner

- fiecare grupă trebuie să analizeze consecinţa pe care o au frământările / obsesiile personajelor asupra "devenirii" lor.
- activitatea este urmată de o dezbatere asupra cauzelor care generează un anumit efect / impact psihologic şi fiziologic asupra acestor personaje

Metoda de lucru: **Diagrama cauzelor şi a efectelor** (conform Anexei 1)

Procedeu de evaluare (Evidenţiat în "oglinda tablei"): **Harta conceptuală** (conform Anexei 2)

Scanned with OKEN Scanner

ANEXA 1: Fişa de lucru a elevilor

CÂND?	UNDE?	CINE?
-nu se precizează cu exactitate -vagi trimiteri la principalele războaie	-într-un spaţiu închis, izolat de lume, sugerând universul iluziilor	FIUL şi MAM A/ TATĂL şi FIICA/ SOŢUL şi SOŢIA → personaje lipsite de identitate proprie, "eroi interşarjabili"
DE CE?	CE?	CUM?

Scanned with OKEN Scanner

↓ ↓ ↓

-lipsa unor repere certe are o semnificaţie în acest univers ficţional. Aici "istoria" despre antieroism şi înfrângeri se poate repeat oriunde şi oricând

-banale discuţii despre rutina zilnică, temeri personale; aşa-zisele acte de eroism săvârşite cândva

- trăind într-o lume a propriilor obsesii, acţionând mereu în aceeaşi manieră

CAUZE: → - comunicarea defectuoasă; →
- autoiluzionarea;
- sentimentul fatalităţii care îi urmăreşte mereu

EFECT →

transformarea fiinţei în victimă a propriilor iluzii şi a derizoriei automistificări

Scanned with OKEN Scanner

ANEXA 2: **Harta conceptuală**

- conversaţia euristică, dezbaterea conduc spre înţelegerea sensului piesei, care, **"în oglinda tablei"**, va fi astfel figurat, prin **Harta conceptuală**[4]:

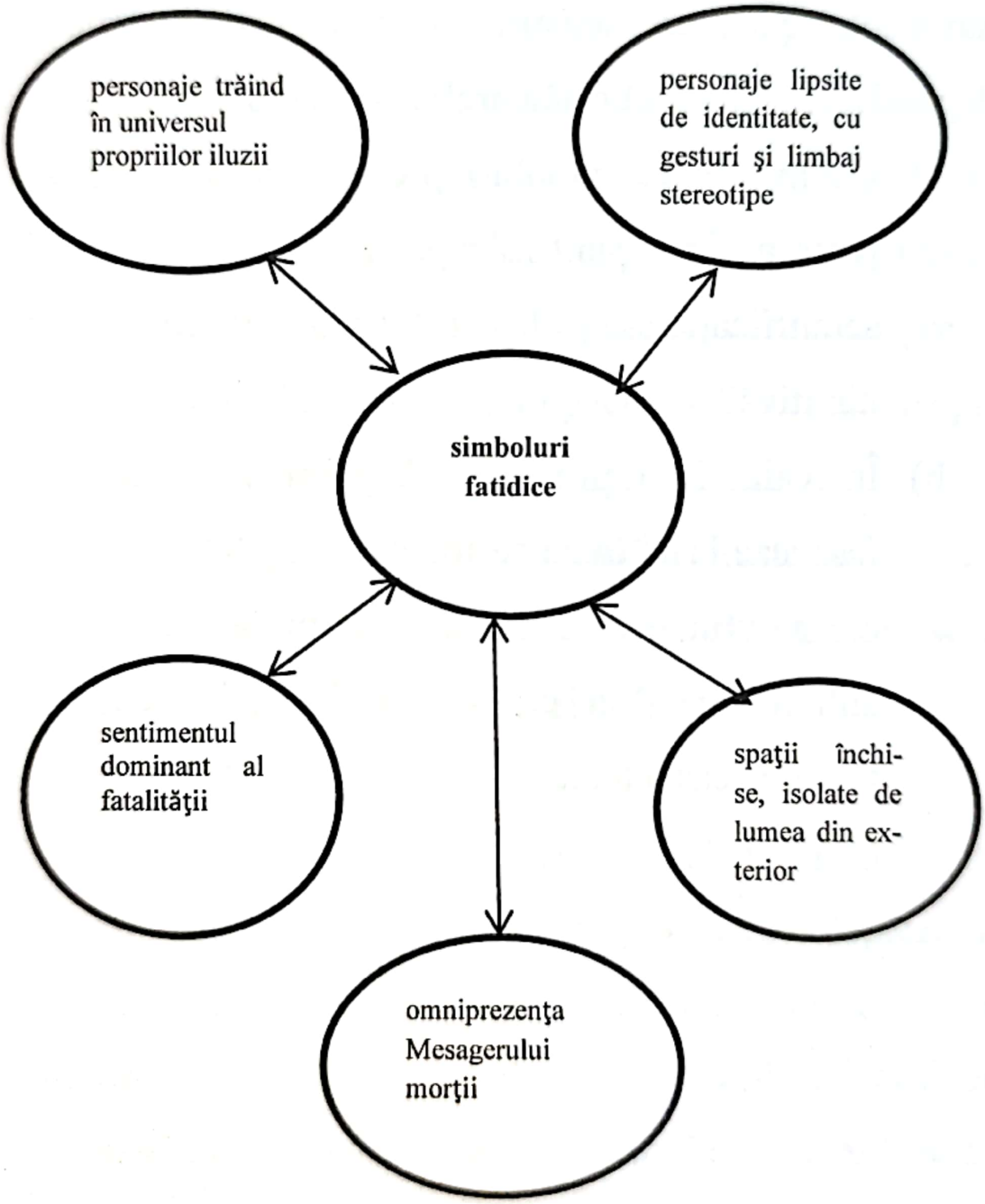
personaje trăind în universul propriilor iluzii
personaje lipsite de identitate, cu gesturi şi limbaj stereotipe
simboluri fatidice
sentimentul dominant al fatalităţii
spaţii închise, isolate de lumea din exterior
omniprezenţa Mesagerului morţii

Scanned with OKEN Scanner

toate compun un univers dezolant şi oferă senzaţia imposibilităţii ieşirii din situaţia - limită

6. **Evaluarea formativă:**

Pentru o consolidare cât mai relevantă a cunoştinţelor despre sensurile piesei, elevii trebuie să răspundă, individual, următoarelor cerinţe:

a) Ce motive / simboluri prezente încă din prima parte a piesei sunt reluate în celelalate două? Ce semnificaţie să aibă utilizarea lor cu valoare iterativă?

b) În caietul – program al premierei dramatice franceze la Théatre de Jodel, Lyon, autorul afirma că a vrut să vorbească în piesa lui despre antieroism. Prin ce situaţii dramatice dezvoltă textul această temă?

7. **Asigurarea retenţiei şi a transferului:**

Concluziile dezbaterilor converg spre ideea că multe dintre "realităţile" care compun această lume ficţională (caii, fereastra, mesagerul, geamantanul umplut cu garoafe ori cu tot felul de lucruri banale, ploaia, apa

Scanned with OKEN Scanner

neagră de la robinet, vorbirea incoerentă a unor personaje sau laconismul altora) creează impresia existenţei într-un univers oniric şi grotesc, lipsit de orizont şi de eroi salvatori. Cum într-una dintre reprezentările scenice din ţară drama existenţială a personajelor nu era provocată de evenimentele din exterior, ci de relaţiile interumane, de lipsa sincerităţii şi a comunicării eficiente, s-ar putea deduce că şi în această piesă, ca şi în cea a lui Eugen Ionesco (***Cântăreaţa chelă***), putem vorbi despre o "tragedie a limbajului", cu impact considerabil asupra raporturilor dintre indivizi şi a existenţei înseşi.

În final, după aprecierea verbală a prestaţiei pe care au avut-o la oră, elevii sunt solicitaţi să răspundă în scris (la tema pentru acasă) următoarei cerinţe:

"Pornind de la piesa studiată, dar şi de la alte texte parcurse din bibliografie, realizează un eseu de două – trei pagini, în care să argumentezi următoarea opinie a dramaturgului: << *Am trăit într-o lume de învinşi şi am învăţat să descifrez angoasele acestora, stratagemele lor pentru a supravieţui, sufletul lor obosit. Am fost totdeauna mai fascinat de învinşi decât de învingători*

Scanned with OKEN Scanner

[...]. Universul pieselor mele se situează la frontiera dintre grotesc şi poezie, aceste două forţe care organizează întregul timp al existenţei noastre...>>" (Matei Vişniec, citat din *Prefaţa* la ***Păianjenul în rană***, (*Teatru*, vol I, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 2006)

VARIANTA 2

Unitatea de învăţământ: Colegiul Economic "Anghel Rugină"

Profesor: Maria-Magdalena Sîrbu

Clasa : a XII-a (profil tehnologic)

Aria curriculară: Limbă şi comunicare

Disciplina: Limba şi literatura română

Capitolul / Unitatea: Perioada postbelică: Dramaturgia

Tipul lecţiei: mixtă

Titlul: vizuni postmoderne în piesa ***Ultimul Godot*** de Matei Vişniec

Scanned with OKEN Scanner

Competenţe generale:

-utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în diferite situaţii de comunicare;

-comprehensiunea şi interpretarea, în paralel, a două texte literare;

-situarea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale / literare;

-argumentarea orală sau în scris a unor opinii în diverse situaţii de comunicare.

Competenţe derivate:

- încadrarea piesei într-o posibilă formulă estetică / într-o "tradiţie" literară;
- evidenţierea trăsăturilor operei dramatice care permit încadrarea aesteia în postmodernism;
- realizarea unor conexiuni între două texte literare;
- exprimarea unei viziuni personale despre raportul realitate-ficţiune, aşa cum se desprinde din piesă

Resurse educaţionale:

a) *materiale*:

- piesa ***Ultimul Godot*** , de Matei Vişniec

Scanned with OKEN Scanner

- fişe cu citate din alte texte propuse spre lectură: ***Aşteptându-l pe Godot*** de Samuel Beckett

b) *umane*: capacităţile receptive normale, ale elevilor clasei a XII-a;

c) *de timp*: 50 min. alocate lecţiei

STRATEGIA DIDACTICĂ:

d) Metode şi procedee:

- lectura expresivă, dialogul euristic, învăţarea prin descoperire, metoda"ştiu, vreau să ştiu, învăţ", "reţeaua de discuţii"

e) Forme de organizare a activităţii:

- activitatea frontală, îmbinată cu activitatea pe grupe

f) Mijloace de învăţământ:

- volume;
- texte critice;
- fişe de lucru;
- flipchart;
- tabla.

Bibliografie:

Matei Vişniec, *Caii la fereastră. Ultimul Godot (teatru)*, Editura Aula, Braşov, 2001;

Scanned with OKEN Scanner

Matei Vişniec, *Păianjenul în rană (Teatru, vol. I)*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 2007;

Nicoleta Munteanu, *Poetica teatrului modern*, Editura Institutului European, Iaşi, 2011;

Vistian Goia, *Didactica limbii şi literaturii române pentru gimnaziu şi liceu*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002;

SCENARIUL DIDACTIC:

1. Organizarea clasei:

- pregătirea elevilor pentru lecţie, notarea absenţelor etc.

2. Actualizarea unor cunoştinţe, impresii de lectură:

- discuţii preliminare despre "dialogurile culturale" stabilite de critici între opera dramatică a lui M.Vişniec şi modele spirituale declarate ale dramaturgului;
- scurtă conversaţie despre impresia produsă de lectura celor două texte propuse (***Ultimul Godot*** de M.Vişniec / ***Aşteptându-l pe Godot*** de Samuel Beckett)

3. Captarea atenţiei pentru activitatea ce urmează:

- profesorul lansează o provocare elevilor, prin întrebări precum "Cine credeţi că ar fi acest *Godot* din piesa lui S.

Scanned with OKEN Scanner

Beckett?"/ "Cum apare acest personaj în piesa lui M.Vişniec?")

4. Anunţarea subiectului lecţiei şi a obiectivelor operaţionale:

Profesorul anunţă subiectul lecţiei şi enunţă competenţele.

5.Conducerea învăţării:

- pentru început, în baza celor două întrebări adresate elevilor, aceştia trebuie să formuleze posibile răspunsuri, considerate ulterior ipoteze de lucru. Apoi, ei trebuie să completeze individual următorul tabel, pretext pentru ceea ce va constitui "**reţeaua de discuţii**"[5].

Argumente "pro"	**1.** *Crezi că "Godot", personaj "in absentia" în piesa lui Beckett, ar putea fi însuşi Dumnezeu ?*	Argumente "contra"

Scanned with OKEN Scanner

Ex: Godot trimite mesageri, care să dea speranţă lui Vladimir şi Estragon că se vor întâlni cu cel mult aşteptat, că este cineva în lume, căruia îi pasă de soarta lor.	Da, e o promisiune a ieşirii din impas; e singurul motiv al aşteptării celor doi, al "supravieţuirii". În *El* îşi pun toată nădejdea că îşi vor depăşi condiţia de oameni "ai străzii", fără vreun căpătâi şi rost în existenţă	Ex: Godot sfidează aşteptările celor doi. Dumnezeu nu face asta. Nu le trimite niciodată nici hrană, nici adăpost, nicio altă dovadă a bunelor sale intenţii legate de soarta oamenilor nevoiaşi
Argumente "pro"	**2.** *Este "Godot", personajul lui Vişniec, o replică parodică a personajului "in absentia"*	Argumente "contra"
Ex: Se arată nemulţumit de condi-		Ex: Este o "replică", dar nu parodică

Scanned with OKEN Scanner

ţia pe care i-o atribuise cândva autorul; Îşi cere dreptul de personaj "în carne şi oase"	*din dramaturgia beckettiană?* Da, este o prezenţă concretă în piesa lui M. Vişniec. El se angajează într-o discuţie controversată cu propriul autor.	Personajele discută serios şi grav despre un aspect important: excluderea lor din teatru şi interzicerea definitivă a artei reprezentaţiei în lumea în care trăiesc.

O dată stabilitate similitudinile, dar şi deosebirile de viziune dintre cei doi dramaturgi europeni, se subliniază faptul că dramaturgia lui Vişniec îşi găseşte incontestabile puncte de sprijin în teatrul absurdului (Eugen Ionescu, Samuel Beckett etc), dar se dovedeşte, prin raportare la aceştia, că dramaturgul român este şi un veritabil "constructor"de situaţii dramatice, care îmbină eficient temele şi tehnicile din teatrul absurdului cu intriga ingenioasă a pieselor sale.

Scanned with OKEN Scanner

Ulterior, în baza dialogului euristic şi a metodei **"Ştiu, vreau să ştiu, învăţ"**, se evidenţiază trăsăturile care fac posibilă încadrarea piesei lui Vişniec în zona "poeticii" postmodernismului.

Ştiu (ce anume?)	**Vreau să ştiu** (ce cunoştinţe vreau să asimilez?)	**Învăţ** (ce am învăţat?)
Ex. În linii mari, trăsăturile postmodernismului	Ex. Cum se poate construi o viziune postmodernă cu mijloacele artei dramatice?	Ex. Să identific şi să argumentez particularităţile care conferă originalitate viziunii şi stilului unui autor.

6. Obţinerea feed – back-ului : se realizează pe parcursul orei, prin aprecierea răspunsurilor elevilor şi, în final, prin contribuţia acestora la realizarea schemei de consolidare a cunoştinţelor la tablă:

NB! Piesa ***Ultimul Godot*** a lui Matei Vişniec reprezintă un "exerciţiu" postmodern de reconstrucţie a sensului legat de condiţia artei şi a artistului în contemporaneitate.

Scanned with OKEN Scanner

Piesa *Ultimul Godot*, în spiritul "poeticii postmoderniste", întruneşte următoarele caracteristici:

" Oglinda" tablei: Particularităţi postmoderniste

Desolemnizarea discursului	
refuzul stilului înalt, (ermetic şi impersonal); refuzul "podoabelor stilistice	preferinţa pentru alternarea registrelor stilistice; apelul la ironie, parodie şi parafrază

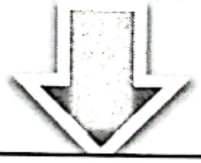

Valorificarea prozaismului	
cuprinderea diversităţii realului (cu toate aspectele pe care le presupune)	practicarea unei "poetici" a concretului şi a banalului

Jocul convenţiilor dramatice	
intertextualiate, metatextualitate	autor = personaj → roluri interşanjabile

Scanned with OKEN Scanner

7. Asigurarea retenţiei şi a transferului:

În spiritul aceloraşi "provocări", li se poate propune elevilor, următoarea temă de reflecţie:

"Cum interpretaţi finalul din piesa lui Matei Vişniec, în care Beckett şi Godot preiau rolurile lui Estragon şi Vladimir? În elaborarea unui răspuns vă puteţi orienta după sugestiile de mai jos sau puteţi oferi propriile variante, apelând, indiferent de situaţie, la argumente pertinente.

- închiderea teatrului i-a transformat pe cei doi, în două personaje la fel de dezorientate, având sentimentul eşecului şi al zădărniciei pe toate planurile;
- teatrul nu a dispărut, aşa cum se doreşte de către unii; în numele "artei pentru artă", el se poate desfăşura şi în stradă, printre oameni, anulând distanţele canonice dintre autor, regizor, actori şi public;
- teatrul nu poate dispărea; el este o "poveste fără sfârşit", în care fiecare final ar putea reprezenta un alt început;
- "Teatrul a murit, trăiască teatrul!"[6]

Scanned with OKEN Scanner

VARIANTA 3

Unitatea de învăţământ: Colegiul Economic "Anghel Rugină", Vaslui

Profesor: Maria-Magdalena Sîrbu

Clasa : a X-a (profil teoretic)

Aria curriculară: Limbă şi comunicare

Disciplina: Limba şi literatura română

Capitolul / Unitatea: TEXTUL DRAMATIC. ARTA SPECTACOLULUI

Tipul lecţiei: de fixare a cunoştinţelor şi de formare a priceperilor şi deprinderilor

Subiectul lecţiei: ***Angajare de clovn*** de Matei Vişniec (particularităţi ale textului dramatic/ "estetica" teatrului absurdului)

Competenţe generale:

- utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în receptarea şi producerea mesajelor în diferite situaţii de comunicare;
- folosirea modalităţilor de analiză tematică, structural, stilistică în receptarea textelor literare;

Scanned with OKEN Scanner

- argumentarea în scris şi oral a unor opinii în diverse situaţii de comunicare.

Competenţe derivate:

- argumentarea încadrării textului propus în genul dramatic;
- recunoaşterea elementelor structurale ale textului dramatic;
- evidenţierea particularităţilor de construcţie a personajului;
- formularea unui punct de vedere privind modul în care se reflectă o temă/ idee în textul studiat

Resurse educaţionale:

a) *materiale*:

- piesa ***Angajare de clovn***, de Matei Vişniec
- fişe cu citate din alte texte propuse spre lectură: ***Aşteptându-l pe Godot*** de Samuel Beckett

b) *umane*: capacităţile receptive normale, ale elevilor clasei a XII-a;

c) *de timp*: 50 min. alocate lecţiei

STRATEGIA DIDACTICĂ:

a) Metode şi procedee:

Scanned with OKEN Scanner

- lectura expresivă, dialogul euristic, învăţarea prin descoperire, exerciţiul de identificare, puzzle-ul; eseul de 5 minute

b) Forme de organizare a activităţii:
   - activitatea frontală, îmbinată cu cu activitatea pe grupe

c) Mijloace de învăţământ:
   - volume;
   - texte critice;
   - fişe de lucru;
   - flipchart;
   - tabla

Bibliografie:

Matei Vişniec, *Caii la fereastră. Ultimul Godot (teatru)*, Editura Aula, Braşov, 2001;

Matei Vişniec, *Păianjenul în rană (teatru vol. I)*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 2007;

Nicoleta Munteanu, *Poetica teatrului modern*, Editura Institutului European, Iaşi, 2011;

Vistian Goia, *Didactica limbii şi literaturii române pentru gimnaziu şi liceu*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002;

Scanned with OKEN Scanner

Secvenţe didactice	Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	Resurse		Evaluare
			Procedurale	Materiale	
Organizarea clasei	-notarea absenţelor	-pregătirea pentru lectie	- conversaţia		
Actualizarea unor cunoştinţe	-discuţii preliminare despre opera dramatică; -impresii de lectură	-răspunsuri orale	- conversaţia euristică	-caiete de notiţe	-orală
Captarea atenţiei / Anunţarea subiectului şi a obiectivelor lecţiei	-anunţă titlul; -îl notează la tablă - anunţă obiectivele	-notează în caiete; ascultă intervenţia profesorului	- expunerea	- tabla; - caietele elevilor	

Scanned with OKEN Scanner

Dirijarea procesului de învăţare	-propune, pentru evidenţierea trăsăturilor genului dramatic în text, următorul exerciţiu pe grupe: *identificarea particularităţilor textului dramatic, pornind de la un fragment din piesă* (conform schemei din **Anexa 1**)	-propun soluţii , completând schema dată; -câte un raportor de grup numeşte o particularitate şi o ilustrează cu câte un exemplu	-exerciţiul de identificare; -expunerea / confruntarea ideilor	-fişa de lucru nr. 1 -flipchartul; -caietele;	-orală

Scanned with OKEN Scanner

Dirijarea procesului de învăţare	-apreciază calitatea răspunsurilor; -propune un alt exerciţiu (de tip puzzle), în care să fie incluse *particularităţile de construcţie ale personajelor (prin ilustrarea lor cu exemple din text)*-**Anexa 2** -verifică rezulta-	-corectează/ completează răspunsurile -lucrează în echipe la soluţionarea cerinţei	-exerciţiul de analiză pe text / de completare; -învăţarea prin descoperire	-fişa de lucru nr. 2	-orală

Scanned with OKEN Scanner

Dirijarea procesului de învăţare	tele activităţii elevilor; -corectează şi apreciază calitatea răspunsurilor	-corectează/ -completează răspunsurile în caiete	-dialogul euristic	-flipchartul; -caietele;	

Scanned with OKEN Scanner

Evaluarea	-după finalizarea lucrului în echipe, se recomandă şi evaluarea prestaţiei individuale : *exprimarea unui punct de vedere argumentat privind modul în care se reflectă o temă / idee în textul propus spre analiză*	-elaborează timp de 5 minute răspunsul la această cerinţă	-exerciţiul de redactare; -eseul de 5 minute	-foaia de răsspuns	scrisă

Scanned with OKEN Scanner

Asigurarea retenţiei şi a transferului	-după strângerea eseurilor (ce urmează să fie evaluate prin corectarea scrisă), se propune următoarea temă	-notează tema: *"Pornind de la simbo listica bufonului, din Dicţionarul de simboluri, comentaţi următoarea afirmaţie a personajului Peppino:<<Un clovn adevărat nu râde niciodată>>*	-expunerea ; -explicaţia	-caietele	

Scanned with OKEN Scanner

Notă:

Anexa 1 este completată şi de profesor, la tablă, după sistematizarea informaţiilor oferite de elevi.

ANEXA 1: Ilustrează, cu exemple din piesă, particularităţile textului dramatic, completând schema propusă:

Structura operei dramatice

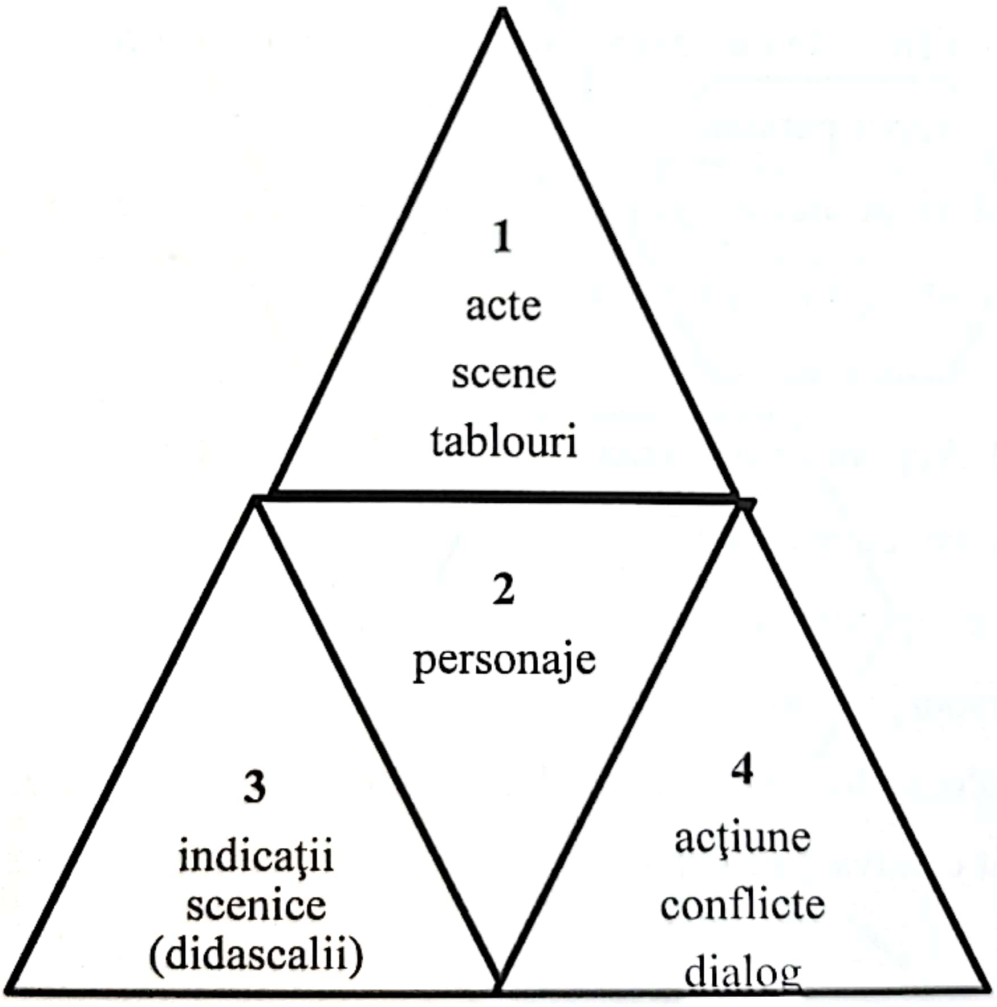

Scanned with OKEN Scanner

Aplicaţie la piesa ***Angajare de clovn***, de Matei Vişniec:

① " Piesă în două părţi"

② Personaje: Filippo, Nicolló, Peppino, parcă lipsite de individualitate, îşi joacă ultimul rol înaintea morţii: "Oricine poate să fie Peppino. Şi eu pot să fiu Peppino. Toată lumea poate să fie Peppino..."

③ Indicaţiile scenice (prezente iniţial, oferă detalii privind spaţiul desfăşurării acţiunii, unul sugestiv pentru semnificaţiile de ansamblu ale textului; detalii referitoare la intrarea personajelor în scenă, la vestimentaţie, reacţii, gesturi, atitudini etc. Pe parcursul piesei, ele relevă stările de spirit şi intenţiile protagoniştilor.

④ Acţiunea este generată de conflictele exterioare (în aparenţă derizorii).

Este aparent o acţiune rectilinie, pentru că "rostul" personajelor s-a consumat "în trecut".

Dialogul lor se încheagă din amintirile despre ceea ce au fost cândva, în tinereţe.

Scanned with OKEN Scanner

ANEXA 2:

PARTICULARITĂŢI DE CONSTRUCŢIE A PERSONAJULUI

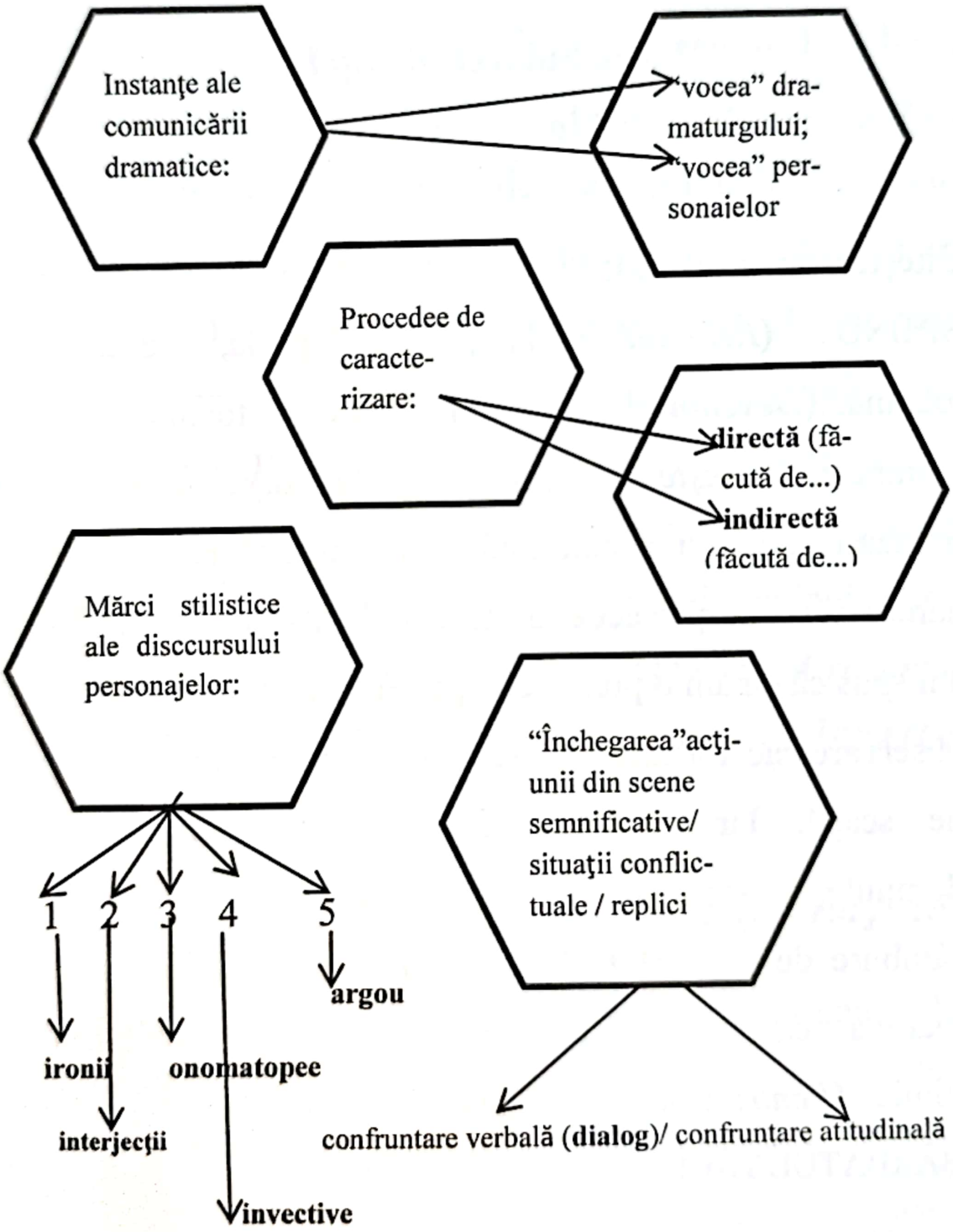

Scanned with OKEN Scanner

3.3. Subiecte de tip I, II, III / variante propuse în vederea pregătirii elevilor pentru examenul de bacalaureat

3.3. a. Subiecte de tip I

Modelul nr. 1

Citeşte următorul text:

BRUNO (*Reluând*): Iată, de pildă, această toamnă...(*Devenind visător*). Ce toamnă!...Ce toamnă!...(*Priveşte în sus, fredonează ceva.*) E, domnule, o toamnă...cum nu sunt multe în...univers! Ha-ha! Ce părere aveţi despre această metaforă, ca să-i zic aşa? V-am spus că eu am o predilecţie pentru contemplare...sprea observarea acelor lucruri care, la prima vedere, nu-i aşa?, ne scapă. Iar metafora, domnule, orice metaforă, domnule, posedă, ca să zic aşa, conţine şi câte un sâmbure de adevăr! Da! Poate că e cea mai frumoasă toamnă care a existat vreodată şi noi...nu ştim nimic...(*Pentru sine.*) Nimic...Nimic...

BĂRBATUL TĂCUT *(Priveşte în gol.)*

Scanned with OKEN Scanner

BRUNO (*Jucându-se cu degetele, amuzat.*) Am, aşa, câteodată, o nelinişte. Îmi place să mă joc cu degetele. Ştiţi dumneavoastră câte moduri de a împacheta hârtia există? Mii de moduri, domnule, mii de moduri! (*Îi arată o figură executată cu degetele. Apoi, amuzat.*) Ei bine, dacă îmi permiteţi o analogie...(*Obţine o altă figură.*) Sînt mii de moduri de a privi...în adâncul lucrurilor...Pentru că lucrurile nu sînt...(*altă figură*) ce par a fi...Da, da...Poate că îmi veţi reproşa că sînt prea sensibil...ori că am un mod de a gândi prea extravagant...Dar nu...Nu sînt decât un observator atent al lumii...Iată, de pildă, chiar pe această terasă...aparent nevinovată, calmă...Dumneata ştii, îţi poţi închipui, că de fapt aici se petrec...lucruri groaznice? (*Pauză. A renunţat la jocul cu degetele şi îl priveşte grav pe BĂRBATUL TĂCUT.*)

(Matei Vişniec, ***Sufleorul fricii***)

Redactează răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la textul dat:

Scanned with OKEN Scanner

1. Numeşte câte un sinonim pentru sensul din text al cuvintelor: *visător*, *adâncul* (lucrurilor).
2. Explică rolul punctelor de suspensie din intervenţiile lui Bruno.
3. Construieşte două enunţuri în care să ilustrezi polisemia cuvântului *sensibil*.
4. Menţionează două mărci ale adresării directe prezente în fragmentul citat.
5. Selectează din text câte o secvenţă care să reprezinte un indice spaţial, respectiv, temporal.
6. Precizează la ce face referire personajul Bruno în intervenţia din ultimul paragraf al textului citat.
7. Prezintă rolul indicaţiilor scenice din fragmentul dat.
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale genului dramatic.
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: *Sînt mii de moduri de a privi...în adâncul lucrurilor...Pentru că lucrurile nu sînt...[...] ce par a fi...Da, da...Poate că îmi veţi reproşa că sînt prea sensibil...ori că am un mod de a gândi prea extravagant...Dar nu...Nu sînt decât un observator atent al lumii [...].*

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 2

Citeşte următorul text:

PERSONAJUL 3 (*Suferinţă enormă)*: Şi eu am stat la rând. Toată viaţa mea am stat la rând. Am stat la rând clipă de clipă, secundă de secundă. Am stat la rând pentru fiecare zi, pentru fiecare cuvânt, pentru fiecare gând...Am stat la rând ca să învăţ să merg în picioare, ca să învăţ să duc lingura la gură... Am stat la rând ca să învăţ să silabisesc, să mint, să urlu... Am stat la rând cu răbdare şi pasiune, vă jur...I-am lăsat în faţa mea pe toţi nenorociţii, pe toţi profitorii...Sunt sfârşit! Am rămas ultimul, ultimul din rând, ultimul supravieţuitor din rând! Sunt rândul cu un singur om! Zău, trebuie să mă lăsaţi înainte, trebuie...

PERSONAJUL 2 (*Iluminat*): Domnule, dumneavoastră suferiţi de simptome tipice.

PERSONAJUL 3 (*Totală schimbare de ton.*): Am glumit. E un vechi obicei de-al meu de a testa oamenii prin glume. Ha-ha-ha...V-a plăcut?

Scanned with OKEN Scanner

PERSONAJUL 2 (*Încurcat*): Eu, unul, nu glumesc cu orice.

PERSONAJUL 3 (*Vioi*): E o mare greşeală. Regretabilă greşeală. Glumele, jocurile, farsele...nu numai că relaxează spiritul, dar îl şi fortifică. Eu, de pildă, sînt pregătit împotriva tuturor evenimentelor posibile. Şi ştiţi cum am reuşit? Prin practicarea sistematică a jocurilor. Un joc înseamnă un rol. O regulă şi un rol. Trebuie să treci prin toate rolurile posibile ca să devii *tu*. De aceea am venit aici.

PERSONAJUL 2: Vreţi să spuneţi că...adică...vreţi să intraţi înăuntru pentru că vă lipseşte acest ... rol?

PERSONAJUL 3: Exact! De o mie de ori exact!

PERSONAJUL 2: Bine, dar...acest rol...atât de decisiv...el poate fi compensat....Imaginaţia, nu...Domnule, nu vă pripiţi.

PERSONAJUL 3: Adevărul este că sunt şi profund scârbit. Toate rolurile jucate până acum au sfârşit prin a mă scârbi definitiv. Ideea însăşi de a juca un rol mă

Scanned with OKEN Scanner

scârbeşte. Am venit aici tocmai ca să devin, în sfârşit, *eu*. Pentru că trebuie să devin *eu*! Am dreptul să devin *eu*! E suprema datorie a unui om, aceea de a deveni *el*! Iată eu, aici şi acum, voi deveni *eu*! (*Schimbare de ton, ieşire din rol*). Ei, ce ziceţi, v-a plăcut? [...]

(Matei Vişniec, ***Uşa***)

Redactează răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe, pornind la textul dat:

1. Numeşte câte un antonim pentru sensul din text al cuvintelor: *tipice*, *decisiv*.
2. Explică rolul semnului exclamării din replica: "Exact! De o mie de ori exact!"
3. Construieşte un enunţ în care să ilustrezi sensul conotativ al cuvântului *rol*.
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat.
5. Motivează folosirea repetată a cuvintelor "am stat la rând", în contextul replicii PERSONAJULUI 3.
6. Explică rolul didascaliilor din textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

7. Ilustrează, cu exemple din text, două mărci ale oralităţii stilului în fragmentul citat.
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale genului dramatic.
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: *Şi eu am stat la rând. Toată viaţa mea am stat la rând. Am stat la rând clipă de clipă, secundă de secundă. Am stat la rând pentru fiecare zi, pentru fiecare cuvânt, pentru fiecare gând...Am stat la rând ca să învăţ să merg în picioare, ca să învăţ să duc lingura la gură... Am stat la rând ca să învăţ să silabisesc, să mint, să urlu... Am stat la rând cu răbdare şi pasiune, vă jur...I-am lăsat în faţa mea pe toţi nenorociţii, pe toţi profitorii...Sînt sfârşit! Am rămas ultimul, ultimul din rând, ultimul supravieţuitor din rând! Sînt rândul cu un singur om...*

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 3

Citeşte următorul text:

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Bine, dar cât o să stăm aşa?

BĂRBATUL CU BASTON: Nu ştiu. Stăm şi noi cât putem. Mai facem cu schimbul...Nu? Eu cred că asta e cel mai important, să simtă că deasupra lui e cineva...Să simtă că are stăpân. Câinele are nevoie să simtă că are stăpân. Sunt cazuri când stăpânul moare şi câinele nu mai vrea să mănânce şi până la urmă moare şi el.

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Crezi că e cazul aici?

BĂRBATUL CU BASTON: Mai poţi să ştii?

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Poate că n-ar strica să dăm anunţ la ziar.

BĂRBATUL CU BASTON: O, nu!

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Aşa se obişnuieşte. Dacă are stăpân, atunci să vină stăpânul să şi-l scoată cum îl taie capul.

BĂRBATUL CU BASTON: Te gândeşti la recompensă, este?

Scanned with OKEN Scanner

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Nu mă gândesc la nicio recompensă. Mă gândesc că toată lumea dă anunţuri la ziar.

BĂRBATUL CU BASTON: Te gândeşti la recompense, ştiu eu. Se vede pe faţa ta că te gândeşti la bani. Toţi vă gândiţi la bani. La bani şi la profit, în loc să salvaţi câinele.

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Poftim, păi chiar asta vreau, să salvez câinele.

BĂRBATUL CU BASTON: Şi crezi că ăia de la ziar or să vină ş-or să salveze câinele?

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Oricum, or să facă ceva.

BĂRBATUL CU BASTON: Îţi spun eu ce-or să facă! Or să vină, or să fotografieze tot şi or să plece. Asta or să facă. Pentru că ei asta ştiu să facă, nenorociţii; Când e vorba de ziare şi de poliţie, mai bine o laşi baltă, ascultă ce-ţi spun eu. N-avem nevoie nici de ziare şi nici de poliţie. Eu detest să am de-a face cu aşa *ceva*.

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Asta-i culmea! Cum vrei să dăm de proprietarul câinelui dacă stăm cu mâinile în sân?

BĂRBATUL CU BASTON: Da' de unde eşti aşa sigur că are proprietar? Ce, ţi-a spus câinele că are proprietar?

Scanned with OKEN Scanner

Poate că n-are proprietar. Poate că e de capul lui. Ce, n-ai văzut câini vagabonzi?

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Tare mă tem că e chiar câinele dumitale.

BĂRBATUL CU BASTON: Ştii ce, îţi interzic să faci asemenea aluzii.

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Dar nu fac nicio aluzie. Gândesc.

BĂRBATUL CU BASTON: Îţi interzic categoric să gândeşti, în cazul ăsta.

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Hai, recunoaşte că e câinele dumitale şi să terminăm istoria.

BĂRBATUL CU BASTON (*Furios*): Dumnezeule, chiar crezi crezi că mi-am aruncat propriul câine în fântână ?!

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: Oamenii sunt în stare de orice la furie. Unii ajung la crimă [...]

(Matei Vişniec, ***Buzunarul cu pâine***)

Redactează răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe, pornind la textul dat:

Scanned with OKEN Scanner

1. Numeşte câte un sinonim şi un antonim pentru sensul din text al cuvântului *profit*.
2. Explică rolul apostrofului din secvenţa: *Da' de unde eşti aşa sigur că are proprietar?*
3. Construieşte un enunţ în care să foloseşti o locuţiune/expresie care să conţină substantivul *cap*.
4. Precizează, pornind de la tema discuţiei dintre cele două personaje, în ce registru stilistic este concepută piesa. Motivează-ţi răspunsul cu exemple din text.
5. Motivează opţiunea dramaturgului de a nu oferi un nume "concret" personajelor, ci de a le numi generic "BĂRBATUL CU BASTON" / "BĂRBATUL CU PĂLĂRIE". (S-ar putea stabili o relaţie între cele două "accesorii" ale personajelor şi atitudinea pe care acestea o manifestă în situaţia în care se află?)
6. Selectează, din text, două cuvinte / grupuri de cuvinte, care să reprezinte mărci ale adresării directe.
7. Explică rolul repetării adverbului predicativ "poate" din secvenţa: *Poate că n-are proprietar. Poate că e de capul lui.*
8. Exemplifică o modalitate de caracterizare a personajului numit "BĂRBATUL CU BASTON".

Scanned with OKEN Scanner

9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), semnificaţia următoarei opinii a "BĂRBATULUI CU BASTON": *Îţi spun eu ce-or să facă! Or să vină, or să fotografieze tot şi or să plece. Asta or să facă. Pentru că ei asta ştiu să facă, nenorociţii; Când e vorba de ziare şi de poliţie, mai bine o laşi baltă, ascultă ce-ţi spun eu. N-avem nevoie nici de ziare şi nici de poliţie. Eu detest să am de-a face cu aşa* ***ceva***.

3.3. b. Subiecte de tip II

Modelul nr. 1

Scrie un text de tip argumentativ de 150 – 300 de cuvinte (15 – 30 de rânduri), despre *legătura spirituală care se stabileşte, în timp, între om şi locurile natale*. În elaborarea argumentării, opţional, poţi avea în vedere şi următoarea opinie: *[Locul natal] este un spaţiu mitic, cu oamenii lui, un loc magic în care eu am găsit cea mai mare ordine, în care sensurile sunt bine organizate şi instalate. Cosmosul meu este Bucovina cu emoţii mari,*

Scanned with OKEN Scanner

sacrale; acolo e localizată frumusețea pentru mine: sate de o unitate stilistică exemplară, anotimpuri, ceremonii interioare și exterioare. Ei bine, toate acestea au rămas în mine, și, deși nu scriu foarte mult despre Bucovina, toate aceste elemente mă susțin.

(***Matei Vișniec*** în interviu cu Daniela Magiaru – ***Călătorii în timp***)

În redactare trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri;
- să ai un conținut adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei / a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente;
- să respecți normele limbii române literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 2

Scrie un text de tip argumentativ de 150 – 300 de cuvinte (15 – 30 de rânduri), despre rolul scriitorului în lumea contemporană. În elaborarea argumentării, opţional, poţi avea în vedere şi următoarea opinie: *O carieră de dramaturg este, în mare măsură, o aventură a vieţii, care se complică atunci când vrei să rămâi tu însuţi, când vrei să eviţi capcanele spectacolelor comerciale şi ale mesajelor simple descifrabile de toată lumea.*

(***Matei Vişniec*** în interviu cu Lucia Toader- ***Şi eşecurile sunt fructul eforturilor noastre***)

În redactare trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate eprimării unei aprecieri;
- să ai un conţinut adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei / a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi

Scanned with OKEN Scanner

dezvoltarea corespunzătoarea două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente;

- să respecţi normele limbii române literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate.

Modelul nr. 3

Scrie un text de tip argumentativ de 150 – 300 de cuvinte (15 – 30 de rânduri), despre *felul în care acţiunile oamenilor se reflectă, mai mult sau mai puţin favorabil, în modul de înţelegere şi de interpretare al celor din jur.* În elaborarea argumentării, opţional, poţi avea în vedere şi următoarea opinie: *Trebuie să ne acceptăm oglinzile aşa cum sunt şi, în acelaşi timp, să ne construim altele mai interesante, pentru a ne reflecta în cioburile oglinzilor pe care le refuzăm.*

(***Matei Vişniec*** în interviu cu Cristina Gavrilă – ***Materia cu care lucrez este oroarea zilnică***)

Scanned with OKEN Scanner

În redactare trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri;
- să ai un conţinut adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei / a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoarea două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente;
- să respecţi normele limbii române literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate.

3.3. c. Subiecte de tip III

Varianta 1

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două–trei pagini) în care să prezinţi *tema şi viziunea despre lume într-un text dramatic studiat* aparţinând perioadei postbelice şi situat de critici în categoria teatrului absurdului.

Scanned with OKEN Scanner

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea piesei studiate într-o tipologie, într-un curent cultural / literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- ilustrarea temei textului ales, prin referire la două secvenţe / situaţii conflictuale / replici sugestive;
- ilustrarea a patru elemente de structură şi compoziţie din piesă, semnificative pentru ilustrarea temei şi viziunii despre lume din textul studiat (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii spaţiale şi temporale, indicaţii scenice, tehnici de construcţie a subiectului şi a personajelor, registre stilistice etc.)
- susţinerea unei opinii despre modul în care tema şi viziunea despre lume sunt reflectate în teatrul absurdului (din perioada postbelică)

Varianta 2

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două–trei pagini) în care să prezinţi *relaţia dintre două*

Scanned with OKEN Scanner

personaje dintr-un text dramatic studiat aparţinând perioadei postbelice şi situat de critici în categoria teatrului absurdului.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al celor două personaje alese, prin raportare la conflictul / conflictele din textul dramatic ales;
- evidenţierea evoluţiei relaţiei dintre cele două personaje, ilustrată prin două secvenţe / situaţii conflictuale / replici sugestive;
- ilustrarea a patru elemente de structură şi compoziţie a piesei, semnificative pentru construcţia celor două personaje alese (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii spaţiale şi temporale, tehnici de construcţie a subiectului şi a personajelor, notaţiile autorului etc.;
- susţinerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema textului în construcţia personajelor alese.

Scanned with OKEN Scanner

3.4. Subiecte propuse pentru concursuri şi olimpiade şcolare

OLIMPIADA DE LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ- Clasa a XII-a

A.	B.
[...]PEPINNO: Eu cred c-a trecut deja de şase. NICOLLÓ: Nu s-aude. Absolut nimic. PEPINNO: Eu cred că e deja şapte. Nu? Oare e posibil să fie deja şapte? [...] FILIPPO (*Moale*): Nici şapte nu cred că e. Adineauri era şase. [...] NICOLLÓ (*În transă.*): Era cinci şi ceva. [...] PEPINNO: E rău, c-o să aşteptăm mult şi bine. Dacă e cinci, o s-aşteptăm până la şapte. FILIPPO (*Decis*): Eu cred că	[...]ESTRAGON: Eşti sigur că astă seară? VLADIMIR: Ce? ESTRAGON: Că astă - seară trebuia să-l aşteptăm? VLADIMIR: Sâmbătă, a zis. (*Scurtă pauză.*) Aşa mi se pare. ESTRAGON: După muncă. VLADIMIR: Cred că am notat tot. (*Îşi scotoceşte prin buzunare, arhipline cu tot felul de gunoaie.*) ESTRAGON: Dar în care sâmbătă? Şi-apoi, azi e sâmbătă? Nu e mai degrabă duminică? Sau luni? Sau

Scanned with OKEN Scanner

e şase fix.

PEPINNO: Adevăru' e că se poate orice.

NICOLLÓ: Eu nu cred că se poate orice. Cum o să se poată orice? [...]

PEPINNO: Ceva, ceva, tot or să-ntârzâie.

NICOLLÓ: Or să-ntârzâie, sigur c-or să-ntârzie un pic. Şi ce dac-or să-ntârzâie un pic? Un pic, se poate. [...]

PEPINNO: Sau ***n-or să mai vină deloc***, să vezi.

NICOLLÓ: Eu nu cred că n-or să vină. Cum să nu vină? Eu cred că până la urmă tot or să vină.

PEPINNO: Eu cred că nemernicii ăştia-şi bat joc de noi. [...]

(Matei Vişniec, ***Angajare de clovn***)

vineri?

VLADIMIR (*privind înnebunit în jurul lui, ca şi cum data ar fi scrisă în peisaj*): Nu se poate.

ESTRAGON: Sau joi.

VLADIMIR: Cum să facem?

ESTRAGON: Dacă s-a deranajat de pomană aseară, fii sigur că azi ***n-o să mai vină deloc***.

VLADIMIR: Dar zici că noi am venit aseară.

ESTRAGON: S-ar putea să mă înşel. (*Scurtă pauză*). Să tăcem un pic, vrei?

VLADIMIR (*slab*): Sigur că vreau. [...]

(Samuel Beckett, ***Aşteptându-l pe Godot***)

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Redactează un eseu structurat, de 600-900 de cuvinte, în care *să prezinţi, comparativ, elemente tematice, de viziune, de stil şi de limbaj în cele două texte date, exprimându-ţi şi o opinie argumentată cu privire la contextul istoric, social şi cultural al apariţiei acestor piese.* În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea comparativă a tematicii şi viziunii abordate în cele două texte, având în vedere contextul socio-cultural în care se situează acestea;
- evidenţierea şi analiza comparativă a particularităţilor stilistice şi de limbaj din textele propuse, prin referire la două-trei elemente definitorii pentru stilul fiecăruia dintre cei doi autori;
- prezentarea comparativă a tipologiilor de personaje din cele două piese, reprezentative pentru tema reflectată în cele două texte;
- exprimarea unei opinii argumentate cu privire la contextul cultural al apariţiei acestor scrieri.

Scanned with OKEN Scanner

(**Notă!** Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere).

SUBIECTUL al II-lea (40 de puncte)

Scrie un eseu, de 600 – 900 de cuvinte, despre *viziunea asupra condiţiei umane în teatrul absurdului*, pornind de la cele două texte date şi de la citatul de mai jos, prin valorificarea experienţei tale culturale:

În teatrul absurd, timpul eroilor [...] nu este cel calendaristic, cel trăit, ci o nebuloasă fără repere care se dilată sau se contractă la voia întâmplării; personajele nu se află în timp; vârsta lor nu este precizată [...]

(Nicolae Balotă, ***Lupta cu absurdul***)

Notă! În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei / a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentaţia* (cu 4 argumente/ raţionamente logice/ exemple concrete etc.) şi *concluzia /sinteza.*

Redactare (40 de puncte)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, lucrarea ta trebuie să aibă cel puţin 1200 de cuvinte.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru **redactarea** întregii lucrări vei primi **40 de puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 8 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 10 puncte; *utilizarea limbii literare* – 6 puncte; *ortografia* – 4 puncte; *punctuaţia* – 4 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* - 4 puncte; *respectarea precizărilor privind numărul de cuvinte*– 4 puncte).

Total: 120 de puncte

Scanned with OKEN Scanner

Olimpiada *"LECTURA CA ABILITATE DE VIAŢĂ"*

Nivelul 3– clasele a IX-a și a X-a

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele, și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I **35 de puncte**

ŢARA LUI GUFI

de Matei Vişniec

Actul I

Sala tronului în împărăţia orbilor. Oamenii, lucurile, pereţii sunt lipsiţi de culoare. Nu există ferestre. Curtea imperială este adunată. Bastoane albe între genunchii demnitarilor. Priviri lipsite de mobilitate. În faţa tronului, îmbufnată, stă IOLA.

IOLA: Ioc!

TOATE PERSONAJELE: Aaaa...(*Agitaţie; redevin imobili.*)

IOLA: Mai bine moartă!

Scanned with OKEN Scanner

TOATE PERSONAJELE: Oooo... ...(*Agitaţie; redevin imobili.*)

IOLA: Niciodată!

(*Agitaţie mare; unii se scarpină, alţii îşi suflă nasul; unul bate cu bastonul în pământ, altul pocneşte din degete; redevin imobili.*)

GUFI: Iola! Trebuie să-ţi alegi un soţ...

IOLA (*Isterică.):* Nu mă măriiit!

(IOLA *scânceşte de câteva ori*; GUFI *face o mică figură plouată; lacrimile sale fac plici-plici pe podea.*)

IOLA: Ce-i cu damblaua asta pe voi? Nu mă mărit şi gata!

(*Urechile personajelor au zvâcnit în direcţia din care se aud picăturile căzând; lacrimile lui* GUFI *provoacă lovituri tot mai puternice; se zguduie tot palatul.*)

GUFI (*Îşi şterge nasul; zguduiturile încetează; toţi îşi şterg nasul.*): Îl urăşti pe tăticul tău?

IOLA (*Furtunos.*): Da!

GUFI: Vrei să mă-mpingi în groapă?

TOATE PERSONAJELE: Ei?

Scanned with OKEN Scanner

GUFI: Să mă faci de ruşine? (*Repede.*) Să-mi îngheţe picioarele? Să-mi curgă nasul? Să mi se-nmoaie unghiile? Să-mi crească bubiţe? Să nu mai am, să nu mai fac, să nu mai cred? Să mă doară, să mă taie, să mă roadă, să mă-noate? Da? Asta vrei?

TOATE PERSONAJELE: Hei!

MARŢAFIŢA (*Completându-l pe* GUFI.): Să-l doară crampele?

GUFI (*Scârbit, către doică.*): Lasă gura, Marţafiţo!

TOATE PERSONAJELE: Huo!

GUFI (*Către* IOLA): Ţi-a venit sorocul. Peţitorii sunt la uşă. (*Se aud bătăi nerăbdătoare la uşi.*)

GUFI: Vrei să iasă cu bubuială?

ZENO: Or să ne rupă draperiile...

BUBI: Or să ne scoată păr alb...

ZENO: Or să vină câtă frunză...

BUBI: O să trebuiască să ne încăierăm...

ZENO: Unde-s doi, puterea creşte...

(De la GUFI, *poc o palmă peste cap lui* ZENO; ZENO *tace morcovit.*)

Scanned with OKEN Scanner

BUBI: O să curgă sânge! O să picure puroi! (*Pentru sine.*). Buah!

ZENO: Or să ne lingă câinii...

BUBI (*Argument suprem.*): Câinele, cel mai bun prieten al omului!

(De la GUFI, *poc o palmă peste cap lui* BUBI.)

MARŢAFIŢA (*Antrenată.*): Or să ne cadă păinile în cap!

GUFI, ZENO, BUBI: Tacă-ţi fleanca, Marţafiţo!

TOATE PERSONAJELE: Huo! (*Huiduieli, fluierături, bombăneli, clefăieli.*)

GUFI (*Cu bastonul, făcând liniște.*). Soţul e ceva sfânt!

IOLA: Nu vreau soţ!

GUFI: Iola, nu fi proastă. Ţi-l aleg eu.

ZENO: Ţi-l alegem noi.

GUFI: Iola, guşuliţa mea, ai să te joci cu el...

BUBI: O să te dea în scrânciob...

GUFI: O să-ţi cumpere halviţă...

ZENO: O să miroase a gogoşi...[...]

GUFI: Îl alegi cu mâna ta...

IOLA: Da?

Scanned with OKEN Scanner

GUFI, ZENO, BUBI: Da!

IOLA: O aleg pe Marţafiţa!

TOATE PERSONAJELE (*Dezolate*): Na!

GUFI: Iola, soţul tău trebuie să fie bărbat!

(*Pauză scurtă: toate personajele meditează*)

IOLA: Ce-i aia bărbat?

(*Dezolare cruntă pe chipuri.*)

GUFI (*Dinte veninos pentru doică.*): Marţafiţo, ce-ai făcut?

MARŢAFIŢA *(Prostită.)*: Ce-am făcut?

GUFI: De ce nu i-ai spus?

MARŢAFIŢA: Ce nu i-am spus?

GUFI: De ce nu i-ai arătat?

MARŢAFIŢA: Ce nu i-am arătat?

GUFI: Ce-i aia bărbat.

MARŢAFIŢA (*Sfielnic.*): Nu s-a putut...

GUFI: Proastă mai eşti, Marţafiţo!

ZENO: Ai distrus-o!

BUBI: Ai ţinut-o în întuneric.

GUFI: Ai învăţat-o să cânte?

Scanned with OKEN Scanner

BUBI: Ai învăţat-o să numere?

ZENO: Ai învăţat-o să râdă?

MARŢAFIŢA: Nu. (*Plânge; smiorcăială cruntă.*)

GUFI: Da' ce-ai învăţat-o, neîncălţato?

MARŢAFIŢA: Nimica...

GUFI: Mor! (*Se zbate, zvâcneşte.*). Mor! Au! Unde-s parfumurile?

(ZENO şi BUBI *puf-puf cu parfum pe la nas.*)

GUFI: Mi-ai prostit fata, Marţafiţo!

A. (4 puncte: 1 punct pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Acțiunea se petrece:
a. în grădina palatului;
b. în sala tronului;
c. în camera împăratului;
d. în sala de recepţii.

2. Împărăţia orbilor este condusă de:
a. BUBI
b. ZENO
c. GUFI
d. IOLA.

Scanned with OKEN Scanner

3. Împăratul este supărat pentru că fiica sa:
a. scânceşte tot timpul;
b. răspunde obraznic;
c. nu vrea să se mărite;
d. nu ştie să-şi aleagă un soţ.

4. Din cauza supărării, împăratul:
a. îşi ceartă fiica;
b. îşi bate supuşii;
c. face o criză de nervi;
d. nu mai primeşte peţitorii la palat.

B. (6 puncte: 1 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabileşte ordinea logică şi temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

1. Împăratul o ceartă şi o jigneşte pe Marţafiţa.
2. Ca argument suprem pentru a o convinge să se mărite, Gufi îi spune Iolei că un soţ este "ceva sfânt".
3. Împăratului i se face rău şi cere parfumurile pentru resuscitare.
4. Iola nu vrea în ruptul capului să se mărite.
5. La auzul deciziei fetei, Gufi începe să plângă.
6. Zeno şi Bubi primesc câte o palmă de la împărat.

Scanned with OKEN Scanner

C. (10 puncte: 2,5 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, prin enunțuri, la fiecare din următoarele cerințe:

1. Menţionează trei detalii care să justifice că lumea reflectată în text nu corespunde "realităţii".
2. Precizează trei motive invocate de împărat şi de slujitorii lui credincioşi, care ar fi putut-o convinge pe Iola să accepte să se mărite;
3. Comentează, în cel mult 4 rânduri, o trăsătură a Iolei, pornind de la următorul schimb de replici şi ţinând cont de indicaţiile autorului.

"GUFI: Iola! Trebuie să-ţi alegi un soţ...

IOLA (*Isterică.):* Nu mă măriiit!

(IOLA *scânceşte de câteva ori*; GUFI *face o mica figură plouată; lacrimile sale fac plici-plici pe podea.*)

IOLA: Ce-i cu damblaua asta pe voi? Nu mă mărit şi gata!

(*Urechile personajelor au zvâcnit în direcţia din care se aud picăturile căzând; lacrimile lui* GUFI *provoacă lovituri tot mai puternice; se zguduie tot palatul.*)

Scanned with OKEN Scanner

GUFI (*Îşi şterge nasul; zguduiturile încetează; toţi îşi şterg nasul.*): Îl urăşti pe tăticul tău?

IOLA (*Furtunos.*): Da!"

4. Explică, în cel mult 10 rânduri, atitudinea "TUTUROR PERSONAJELOR" pe parcursul dialogului dintre tată şi fiică. Le poţi încadra în vreo tipologie? Argumentează-ţi răspunsul pe baza textului.

D. (15 puncte)

Imaginează-ţi următoarea situaţie: după lectura piesei ***Ţara lui Gufi***, parcursă de tine şi de colegul tău / colega ta, intri într-o discuţie controversată despre atitudinea Iolei faţă de tatăl său, altfel spus, despre conflictele dintre generaţii. Tu susţii:

- Eu cred că Iola e destul de îndreptăţită să aibă asemenea reacţii, de vreme ce i se impune un lucru decisiv pentru viitorul ei. Iola nu e încă pregătită să se mărite. Nici mie nu mi-ar conveni să se decidă pentru mine.
- Ba, eu cred că tatăl ei ştie cel mai bine ce e mai potrivit pentru vârsta ei. E chiar prea îngăduitor, atunci când îi

Scanned with OKEN Scanner

oferă libertatea de a-şi alege singură un soţ dintre pretendenţi. Eu îmi ascult totdeauna părinţii, pentru că ei au experienţa vieţii.

Redactează un schimb de 10 replici care să reprezinte continuarea dialogului dintre tine și colegul tău / colega ta, pe tema conflictului dintre generaţii.

SUBIECTUL al II-lea **25 de puncte**

Despre "boala" lumii contemporane

Lucia Toader: În piesele dumneavoastră, studiaţi atent psihopataologia contemporană. De unde credeţi că poate veni vindecarea, în cazul în care ea este posibilă?

Matei Vişniec: A, nu, rasa umană nu mai poate fi vindecată de boala excesului. De altfel societatea umană a intrat într-o epocă ne-utopică, marcată de o totală absenţă a utopiei. Inventate încă de pe vremea lui Platon, utopiile aveau exact acest rol de plante medicinale pentru umanitate, li se spunea oamenilor că există o soluţie raţională (sau divină) pentru a construi o societate suportabilă. Astăzi însă nimeni nu mai poate

Scanned with OKEN Scanner

propune serios vreo utopie [...]. Culmea este că omul, săracul, se sufocă atunci când nu are posibilitatea de a visa. Toate visele sale însă au fost contrazise de realitate. Nici măcar acea veche utopie a progresului ştiinţific şi tehnic nu mai este valabilă. Promotorii ideii de progres ne-au promis timp de aproape două secole că ştiinţa şi tehnica sunt făcute să-l elibereze pe om de muncă. Or, ce vedem astăzi? Că uneltele pe care le creează ştiinţa şi tehnica ne fac să muncim mai mult şi să devenim chiar dependenţi de unele unelte de muncă precum ordinatorul. O experienţă care s-a făcut pe şoareci a dus la concluzia că, atunci când acestora li se pune în faţă o roată care este legată de centrii nervoşi ai plăcerii din creierul lor, ei bine, în această situaţie şoarecii învârt roata cu lăbuţele până la epuizarea totală, până la moarte. Instrumentul de lucru care îţi creează şi o enormă plăcere a fost inventat deja pentru om.

(Matei Vişniec în interviu cu Lucia Toader)

Scanned with OKEN Scanner

A. (10 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, prin valorificarea textului citat:

1. Precizează care era rolul utopiilor "pe vremea" filosofului Platon.
2. Ce promovează "vechea utopie" a progresului ştiinţific şi tehnic?
3. De ce crezi că scriitorul Matei Vişniec a adus în discuţie experimentul realizat pe şoareci?
4. În ce măsură consideri că noile tehnologii reprezintă un mijloc de facilitare a efortului depus de oameni în activităţile zilnice?
5. Care crezi că ar fi rostul ultimei observaţii făcute de M.Vişniec în interviul său, (*Instrumentul de lucru care îţi creează şi o enormă placere a fost inventat deja pentru om*), având în vedere şi abordarea în ansamblu a problemei legate de "boala lumii contemporane". Despre ce "boală" consideri că este vorba?

Scanned with OKEN Scanner

B. (15 puncte):

Imaginează-ţi că lucrezi de ceva timp la un ziar important, foarte bine cotat pe plan mondial (*denumirea îţi aparţine*) şi vrei să scrii un articol de senzaţie despre cel mai nou accesoriu I.T. apărut pe piaţă. În acest sens, trebuie să ai o întrevedere cu managerul companiei ..... (*denumirea îţi aparţine, de asemenea*) şi să-l determini să-ţi facă primele dezvăluiri referitoare la această promiţătoare achiziţie din domeniul noilor tehnologii.

(Nu uita că de „calitatea", de ingeniozitatea întrebărilor pe care le formulezi şi a răspunsurilor pe care le primeşti, depinde reuşita articolului tău şi, de ce nu, promovarea la locul de muncă. Ai doar 10 repici „la dispoziţie". Mult succes!)

Total: 60 de puncte

Scanned with OKEN Scanner

3.5. Activităţile "extraclasă" şi rolul lor în cultivarea gustului literar-artistic

Activităţile "extraclasă"*, printre cele mai dorite de elevi, reprezintă modalităţi prin care orice adolescent îşi poate valorifica abilităţile, în sens creativ şi educativ. Deşi puţine la număr, acestea pot oferi un "loc" de manisfestare preocupărilor zilnice ale tuturor elevilor.

Problema cunoaşterii, a dezvoltării aptitudinilor creative şi reprezentative nu este nouă, "dar ea se pune astăzi mai pregnant, dat fiind faptul că societatea contemporană solicită mai mult ca oricând creativitatea umană, progresul economic şi social fiind în foarte mare măsură dependent de inteligenţa şi inventivitatea membrilor ei, de imaginaţie, de ingeniozitate şi originalitate, investite în activităţile desfăşurate în diverse domenii"[7].

---

* Formularea aparţine prof. Corneliu Crăciun, în lucrarea ***Metodica predării limbii şi literaturii române în gimnaziu şi liceu***, Ediţia a IV-a, Editura Emia, Deva, 2011, p.247.

Scanned with OKEN Scanner

➢ Astfel, ***editarea revistelor şcolare*** nu îi implică doar pe profesorii coordonatori, pe elevii care scriu articole sau pe cei care vor să îşi publice "încercările" literare, ci şi pe cei pasionaţi de grafică, tehnoredactare, artă fotografică, designul paginii, pe cei care vor să aibă responsabilităţi în colectivele de redacţie etc.

➢ ***Cercurile literare*** (de ***creaţie literară*** sau de ***reprezentare dramatică***) reprezintă oportunităţi de "afirmare" pentru cei care scriu literatură, pentru cei care o receptează şi îi dau un "verdict", pentru cei care o valorifică în interpretări scenice, pentru cei care mediază întâlniri cu personalităţi ale culturii şi, de ce nu, pentru cei cărora le place să mediatizeze ceea ce se face în şcoala lor, în activităţile dinafara orelor propriu-zise. Vorbim, aşadar, despre "mici" scriitori, actori, critici de teatru, publicişti, purtători de cuvânt, jurnalişti etc.

Simpozioanele / Conferinţele se pot desfăşura în primul rând la clasele de liceu, "când vârsta şi experienţa de lectori ale elevilor le permit să aibă atitudini personale în faţa operelor literare sau a unor probleme de cultură, de limbă etc."[8] Astfel de manifestări culturale, ştiinţifico-

Scanned with OKEN Scanner

metodice sau artistice pot avea loc în cadrul "Zilelor şcolii"ori în săptămâna dedicată "activităţilor altfel", pentru că oferă un cadru mai permisiv pentru desfăşurarea acţiunilor propuse şi mai multă "libertate de expresie" tinerilor.

Poate fi vorba despre simpozioane dedicate unui scriitor, unui fenomen cultural sau lingvistic, unui moment marcat din istoria literaturii sau din viaţa socială, în general unei teme de interes real, mai puţin dezbătute. Cu astfel de ocazii, rolul profesorului trebuie să fie, pe cât posibil, doar unul de îndrumător, elevilor revenindu-le principalele responsabilităţi care să le dezvolte abilităţi social-culturale şi educative.

➢ ***Vizionarea unor ecranizări după operele consacrate ale literaturii*** sau ***vizionarea unor spectacole de teatru***, urmate de "interacţiunea" dintre elevi, regizor şi actori, reprezintă un alt mod de cultivare a gustului estetic al tinerilor. Contactul lor direct cu "lumea filmului" sau cu "lumea teatrului", îi poate transforma din spectatori pasivi în receptori implicaţi în decodificarea sau, de ce nu, reinterpretarea mesajului

Scanned with OKEN Scanner

artistic, aspect esenţial pentru modul în care se doreşte înţelegerea şi interpretarea viziunii despre lume a autorului.

Prin cele (doar) patru tipuri de activităţi menţionate, profesorul poate descoperi în rândul adolescenţilor un alt tip de motivaţie care să îi determine să aibă un "cuvânt" de spus, chiar şi în afara orelor de limbă şi literatură, într-un cadru mai puţin rigid şi pretenţios.

Manifestările cultural-educative "extraclasă" îşi dovedesc astfel eficienţa pentru că permit organizarea unor activităţi comune profesor - elevi, în care atribuţiile se împart în mod egal, dincolo de constrângerile tipice (diferenţa de vârstă, de statut profesional, de nivel cultural etc.). Într-un cadru "necanonic", fără competiţie, fără constrângeri, fără alte reguli înafara celor ce promovează fair-play-ul, toleranţa şi respectul, rezultatele nu pot fi decât favorabile şi încurajatoare.

Scanned with OKEN Scanner

Listă de lecturi

* recomandări bibliografice orientative pentru tematica Cercului de lectură: "Condiţia umană în teatrul absurdului"

- Samuel Beckett, *Aşteptându-l pe Godot*;
- Samuel Beckett, *Sfârşitul jocului*;
- Eugen Ionescu, *Cântăreaţa cheală*;
- Eugen Ionescu, *Rinocerii*;
- Eugen Ionescu, *Scaunele*;
- Matei Vişniec, *Caii la fereastră*;
- Matei Vişniec, *Angajare de clovn*;
- Matei Vişniec, *Ultimul Godot*;
- Matei Vişniec, *Păianjenul în rană*;
- Matei Vişniec, *Trei nopţi cu Madox*;
- Matei Vişniec, *Spectatorul condamnat la moarte*;
- Matei Vişniec, *Artur, osânditul*;
- Matei Vişniec, *Mansardă la Paris cu vedere spre moarte*

Scanned with OKEN Scanner

Note:

1. ***Programa şcolară pentru ciclul superior al liceului. Limba şi literatura română. Clasa a XI-a*** , Bucureşti, 2006, p. 2;
2. Vistian Goia, ***Didactica limbii şi literaturii române pentru gimnaziu şi liceu***, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002; p. 196
3. Corneliu Crăciun, ***Metodica predării limbii şi literaturii române în gimnaziu şi în liceu***, ediţia a IV-a, Editura Emia, Deva, 2011, p. 123;
4. ***apud*** Emanuela Ilie, ***Didactica limbii şi literaturii române***, Editura Polirom, Iaşi, 2014, p. 203;
5. ***Ibidem,*** p. 105;
6. *apud* ***Limba şi literatura română, Manual pentru clasa a XII-a***, Editura Humanitas Educational, Bucureşti, 2007, p. 218;
7. Constantin Şchiopu, ***Metodica predării literaturii române***, Editura Carminis, Piteşti, 2009, p. 9;
8. Corneliu Crăciun, ***Metodica predării limbii şi literaturii române în gimnaziu şi în liceu***, ediţia a IV-a, Editura Emia, Deva, 2011, p. 251.

Scanned with OKEN Scanner

CONCLUZII

O privire de ansamblu asupra demersului realizat, pune în lumină (în consens cu părerea criticilor) faptul că modernitatea operei lui Matei Vişniec nu derivă doar din rescrierea şi reinterpretarea unor formule deja consacrate în dramaturgia absurdului, ci şi din viziunea proprie asupra libertăţii de expresie asumate în contextul unui teatru voit necanonic, eliberat de constrângeri formale. Astfel, mărturisirea scriitorului ("Eu încerc să scap de definiţii, de frontiere, de etichete şi de clasificări"[1]), justifică prezenţa unui amalgam de procedee şi de moduri de expunere în interiorul aceluiaşi gen în teatrul cultivat de autor: "puteam...să amestec dialogul cu poezia, naraţiunea savantă cu oralitatea. Mie îmi plac şi scriitura fragmentară, ideea de crochiu, elipsele literare."[2]

O personalitate cultural – literară, pe deplin ancorată în postmodernism, acesta este scriitorul şi jurna-

1. Matei Vişniec, ***Interviu*** cu Roxana Popa, preluat din rev. "Ateneu", nr. 11-12 / nov.-dec. 2011, p.15;
2. ***Ibidem***, p. 15.

Scanned with OKEN Scanner

listul Matei Vişniec, ale cărui texte publicate reprezintă o mărturisire a libertăţii de manifestare atât în planul ficţiunii, cât şi al existenţei propriu-zise. În opera sa, ideea şi forma pe care aceasta o îmbracă sunt modalităţi reprezentative prin care se ilustrează propria sa viziune despre lume şi despre condiţia umană, nu în manieră directă, ci dincolo de aparenţe, de ceea ce se relevă la o primă lectură.

Continuând experienţele înaintaşilor săi (angajaţi în "teatrul absurdului"), dramaturgul român manifestă o preocupare deosebită pentru alegorie, parabolă, simbol, metaforă sugestivă, ca modalităţi indirecte de transfigurare a elementului cotodian în material artistic şi de exprimare a unor sensuri profunde legate de condiţia umană. Din aceste considerente, textele propuse urmăresc să evidenţieze mecanismele de "fiinţare" a unor piese, fiindcă dorinţa mărturisită a autorului este de a evita "mesajele" simple, descifrabile, în favoarea unor texte care să "provoace" aşteptările receptorului şi să îl implice în actul decodificării sensurilor. Opţiunea scriitorului de a utiliza astfel de mijloce artistice, reprezintă pe de o parte, "o încercare de amânare a

Scanned with OKEN Scanner

mesajului"[3], iar pe de altă parte de a spori expresivitatea textului, dar şi forţa lui de sugestie.

În acest sens, lucrarea de faţă se doreşte a fi o provocare a vigilenţei, a capacităţii de receptare a textelor dramaturgului în contextul orelor de limbă şi literatură română, propunând un suport didactic util în procesul de predare – învăţare- evaluare a cunoştinţelor legate de specificul teatrului contemporan, dar şi exemple de activităţi de învăţare şi de cultivare a gustului estetic în rândul elevilor în afara orelor prevăzute în programă (vizionare de spectacole şi ecranizări, participarea la cercurile literare, la simpozioane, editarea de reviste etc.). Încercăm astfel să apropiem elevii de lumea teatrului, a spectacolului şi nu în ultimul rând, de dramaturgia contemporană, care îşi găseşte actualmente un loc privilegiat în ierarhia valorică.

3. Bogdan Creţu, ***Matei Vişniec, un optzecist atipic,*** Editura Universităţii "Al.I.Cuza"– Iaşi, 2005, p. 166;

Scanned with OKEN Scanner

BIBLIOGRAFIE:

I. Ediţii consultate:

- Beckett, Samuel, ***Aşteptându-l pe Godot. Eleutheria. Sfârşitul jocului***, Ediţia a II-a, Traducere de Gellu Naum şi Irina Mavrodin, Editura Curtea Veche, Bucureşti, 2010.
- Vişniec, Matei, ***Caii la fereastră. Ultimul Godot.*** Editura Aula, Braşov, 2001;
- Vişniec, Matei, ***Păianjenul în rană*** – Teatru (vol I), prefaţă de Valentin Silvestru, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1996;
- Vişniec, Matei, ***Groapa din tavan*** – Teatru (vol II), prefaţă de Valentin Silvestru, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1996;
- Vişniec, Matei, ***Omul din cerc*** (antologie de teatru scurt: 1977 – 2010), Editura Paralela 45, Piteşti 2011;
- Vişniec, Matei, ***Mansardă la Paris cu vedere spre moarte***, Editura Paralela 45, Piteşti, 2004.

Scanned with OKEN Scanner

II.Interviuri (cu şi despre autor):

- Băicuş, Iulian, "*Matei Vişniec îl rescrie pe Beckett*", în rev. "Teatrul azi", nr. 10-12 / 1996, p.32;
- Ciobotari, Călin, "*Mi se părea că port Parisul în mine*", în "Dacia literară", anul 21, nr.1-6 ian./dec. 2010;
- Gavrilă, Cristiana, "*Materia cu care lucrez este oroarea zilnică*", în "Luceafărul", nr. 28 / 21 iulie 2004;
- Greceanu, Adela şi Martin, Matei, "*Sunt un profesionist al cuvintelor*", în "Dilema veche", nr. 515, 24-30 decembrie, 2013;
- Pavel, Dora, "*Convingerea că viaţa mea va fi dedicate scrisului s-a format încă de pe la 11 sau 12 ani*", în "România literară", nr. 36/sept. 2007;
- Popa, Roxana, "*Eu încerc să scap de definiţii şi, de frontiere, de etichete şi de clasificări*", în "Ateneu", nr. 11-12 / nov.-dec. 2011;
- Puiu, Dana, "*Matei Vişniec sau Paradoxul recuperării condiţiei umane*", în "Famila", nr. 6/ iun. 1996;
- Toader, Lucia, "*Şi eşecurile sunt fructul eforturilor noastre*", în "România literară", anul 42, nr.15/ 30 aprilie 2010;

Scanned with OKEN Scanner

• Ţepuş, Marinela, "*Teatrul nu înseamnă numai succesul garantat...*", în "Luceafărul", nr. 24 / 25 iunie 2003.

III. Bibliografie metodică:

• Ilie, Emanuela, ***Didactica literaturii române***, Editura Polirom, Iaşi, 2008;

• Ilie, Emanuela, ***Didactica limbii şi literaturii române***, Editura Polirom, Iaşi, 2014;

• Chiprian, Cristina; Ciupercă, Livia, ***Alternative didactice,*** Editura Spiru Haret, Iaşi, 2002;

• Cojocăreanu, Gabriela, Vâlceanu, Alina, ***Didactica specialităţii - Limba şi literatura română-liceu***, Editura Arves, Craiova;

• Crăciun, Corneliu, ***Metodica predării limbii şi literaturii române în gimnaziu şi în liceu***, ediţia a IV-a, Editura Emia, Deva, 2011;

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS:

Preliminarii..... 1

"Practica" textului dramatic în orele de limbă şi literatură..... 8

Aplicaţii: valorificarea dramaturgiei lui Matei Vişniec în orele de literatură..... 13

Fişe de lucru..... 13

Proiecte didactice..... 25

Subiecte de tip I, II, III / Variante propuse în vederea pregătirii elevilor pentru examenul de bacalaureat..... 58

Subiecte propuse pentru concursuri şi olimpiade şcolare..... 76

Activităţile "extraclasă" şi rolul lor în cultivarea gustului literar-artistic..... 94

Listă de lecturi / Recomandări bibliografice..... 98

Concluzii..... 100

Bibliografie..... 103

Scanned with OKEN Scanner